

Izaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY

Uredništvo in upravljalni prostor: 2637 S. Lawndale av.
Office of publication: 2637 So. Lawndale ave.
Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XII. Cena lista je \$4.00. Entered as second-class matter January 28, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., petek, 28 novembra (Nov. 28) 1919. Subscription \$4.00 Yearly. STEV.—NUMBER 280.
Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 3, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burlison, Postmaster General.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

RUDARJI SO ZAVRGLI NOVO PONUDBO VLADE.

Tajnik Wilson je pogorel s svojim predlogom za 31% povišanja in zmagal je Garfield na kabinetni seji s predlogom za 14 odstotkov, toda operatorji ne smejo podražiti premoga. Nihče ni zadovoljen. 52 rudarjev aretiranih v Wyomingu. Pogajanje se je razbilo.

Washington, 28. nov. — Konferenca zastopnikov rudarjev in operatorjev se je razšla včeraj na Zahvalni dan in obe stranki sta odšli domov. Stavka rudarjev se nadaljuje.

Kako stoji stvar:

Wilsonov kabinet je po dolgi in viharni seji sklenil, da ponudi rudarjem namesto 60%, kar je bila njihova originalna zahteva, namesto 31%, kar jim je ponudil Wilson, tajnik departmeta za delo, in namesto 20%, kar so jim ponudili operatorji sami, štiriinajst odstotkov povišanja plače pod pogojem, da operatorji ne smejo povišati cene premoga in da kontroliranje cen ostane še nekaj časa v rokah vlade.

Zastopniki rudarjev so odločno izjavili, da ne sprejmejo ponudbe, ki je manjša, kot jim ponujajo lastniki premoga sami, in polovico manjša, kot jim je ponudil tajnik za delo Wilson.

Operatorji so razdeljeni; nekateri so zadovoljni s ponudbo, drugi pa ne, kajti oni hočejo na vsak način, da ljudstvo plača povišanje meze.

Delavski tajnik Wilson je bil poražen na kabinetni seji in zmagal je kurivni uravritelj dr. Garfield, ki stoji na stališču, da je premogarcem dovolj 14 % povišanja. Garfield je podpiral justični tajnik Palmer, medtem ko je vojni tajnik Baker zagovarjal Wilsonov predlog za 31% povišanja.

Tako stoji stvar.

Ko je Garfield v sredo popoldne sporočil zastopnikom rudarjev in operatorjev razsodbo vlade, je nastala viharina scena. "Rudarji ne vzamejo 14 odstotkov", je dejal Lewis, ki je bil prisenečen.

"Operatorji tudi ne," je pristavil Brewster. "Vlada se moti, če misli, da operatorji naredo toliko dobička, da lahko pokrijejo 14% povišanja meze brez povišanja cene premoga."

Sledila je vroča diskuzija med Lewisom in Garfieldom, v kateri je Lewis počasi izvil iz Garfielda priznanje, da je kabinet zavrgel priporočilo delavskega tajnika Wilsona in sprejel njegovo sugestijo za najmanjše povišanje plače.

Aleksander Howat, voditelj rudarjev v Kansasu, je izjavil: "Ponudba vlade je insult. Če vlada ne more dati več, tedaj naj si spravi 14 odstotkov in mi greno domov in bojevali se bomo, kakor smo se v vojni."

Vojaški aretirali rudarje v Wyomingu.

Sheridan, Wyo. — Na povelje brigadnega generala D. A. Poora je zvezno vojaštvo v tem mestu v sredo z nasajenimi bajoneti obkolilo dvorano, v kateri so shorovali stavkajoči rudarji in aretiranih je bilo 52 mož, ki so obtoženi, da so "radikalci". Odnosni so bili v Fort MacKenzie. Nato je vojaški poveljnik ukazal ostalim rudarjem, da se morajo v petek vrniti na delo, kajti njihov štrajk da je kršenje indijanjskega "indianstva".

Washington, D. C. — Vojni tajnik Baker je izjavil, da je "neverjetno", da bi vojaški častnik aretirali rudarje zaradi tega, ker nečejo delati, kot poročajo iz Sheridan, Wyo. Baker je dodal, da ne more storiti ničesar dokler ne

O "SVOBODI NA MORJU" SE SPLOH NI NIČ GOVORIL V PARIZU!

Sydney, Avstralijska. — Joseph Cook, avstralski mirovni delegat, je dejal pred nekaj dnevi, da Wilsonova mirovna točka "o svobodi na morjih" ni sploh prišla na dnevni red na sejah mirovne konference. Cook je rekel, da o tej stvari se ni sploh govorilo, ker je tako želela Anglija in Wilson je sprevidel, da je najbolje, če molči.

RDEČE ČETE PRODIRAJO V UKRAJINO.

Sovjetska armada je v treh dneh okupirala deset mest; zveša baltičnimi državami.

POGAJANJE Z ANGLIJO V KODANJU.

London, 27. nov. — Najnovejša poročila iz Moskve pravi, da so sovjetske čete okupirale deset mest na južni fronti v zadnjih treh dneh. Denikinova armada se umirja v neredu. Rdeče čete prodirajo v Ukrajino; tjer mislijo tudi ostati. — Kolčakovske čete v centralni Sibiriji se neprestano umikajo in sovjetska armada je že dosegla točko, ki se nahaja 87 milj vzhodno od Omska.

Reval, 27. nov. — Sovjetska Rusija je na estonski meji v smeri proti Narvi abrala veliko armado. V estonskih četah se je pojavila močna agitacija za mir.

Stockholm, 27. nov. — V baltičnih državah in na Finskem je nastalo gibanje ne samo za mir z rdečo Rusijo, temveč tudi za ekonomsko alijanco z vlado zvezne republike. Finci, Estonci in Leti se zavedajo, da njihova neodvisnost je brez pomena dokler nimajo svobodne trgovine z Rusijo.

Kodanj, 27. nov. — Maksim Litvinov, podtajnik zunanjih zadev ruske sovjetske vlade, je dospel v Kodanj. Na pomolu ga je sprejel šef kodanjske policije in ga spremlil v hotel, v katerem mu je angleško poslatništvo preskrbelo stanovanje. Litvinov pravi odprto, da namen njegovega prihoda v Kodanj je, da odpre mirovna pogajanja z Anglijo.

POSLEDICE NEPREVIDNOSTI.

Evansville, Ind. — 58-letni J. W. Jarell je obstrlel sebe na lovu. Strel mu je razbil kost pod kolonom. Prepeljal se ga v bolnišnico, da ga operirajo, a Jarell je umrl na operacijski mizi. Jarell je imel navado, da je na lovu imel petelina napetega, kar je v uvadi pri vseh nedeljskih lovih, ki ne poznajo ravnanj s lovsko puško. Te ne previdnosti je postal žrtev še marsikateri lovec navzile svahtom v listu, da se ne gre na lov z napetimi petelinom.

Premogovniški podjetniki se jese radi izjave bivšega finančnega tajnika.

Washington, D. C. — Premogovniški podjetniki se silno hudujejo nad bivšim finančnim tajnikom McAdoom, ker je izjavil, da se lahko poviša meza rudarjem, ne da bi bilo treba povišati ceno premoga.

Gospodje seveda zavijajo stvar in pravijo, da niso prejeli nič več dobička kot 16 centov pri toni. McAdoom ni govoril, koliko dobička so imeli podjetniki pri toni premoga, ampak je rekel, da je dobiček na glavnicah znašal od deset do dva tisoč odstotkov in da je bil 100 do 300-odstotni dobiček nekaj navadnega. Podjetniki so izdali dolgo izjavo, v kateri hočejo dokazati, da se jim godi krivica. Seveda, če je kdo pričakoval, da bodo podjetniki izjavili, da lahko povišajo mezo rudarjem za 31 odstotkov, ne da bi povišali ceno premoga, je bil v zmoti, kajti podjetniki niso do danes še nikdar opustili nobene prilike za ustvaritev ugodnih profitirskih šana.

MEHIKA NE MARA IZPUSTITI JENKINSA.

"Jenkins mora prestat obravnavo po mehiških zakonih", je odgovor Mehika.

GENERAL ANGELES USTRELJEN.

Mexico City, 27. nov. — Mehika vlada je včeraj odgovorila, da ne more zadostiti zahtevi ameriške vlade in izpustiti konzularnega agenta W. O. Jenkinsa ki se nahaja v zaporu v Pueblu. Noto se glasi, da mehiška vlada ne more intervenirati v tem momentu, ko je Jenkinsova zadeva v rokah državnega sodišča, kajti to bi bilo proti mehiški ustavi. Noto pravi dalje, da Jenkins ni samovoljno niti po krivici zaprt, a da je še v zaporu, si je sam kriv, ker noče položiti poročstva.

Washington, 27. nov. — V uradnih krogih se ne vedo, kaj bodo storili, kadar vlada oficielno prejme mehiško noto. Vrhila se bo posebna kabinetna seja, ki bo razpravljala o noti in nadaljnjih korakih ameriške vlade.

Mehički listi poročajo, da je Jenkins grozil peonom, ki bi imeli pričati proti njemu, da se je res družil z rebeli.

Chihuahua City, Mehika, 26. nov. — General Felipe Angeles rebi v službi Ville, ki je bil včeraj obojen na smrt po tukajšnjem vojaškem sodišču, je bil danes ustreljen. Carranza je zavrgel vse prošnje za pomilostenje, ki so prišle v zadnjem trenutku. Za njegovo življenje je prošla tudi delegacija Francozov, kajti Angeles je bil med vojno v službi Francozov kot municijski in topniški ekspert.

PLAMEN IN POTRES V TREH DRŽAVAH. KAJ JE BIL?

Chicago, Ill. — V sredo zvečer ob deveti uri se je pojavil na nebu velikanski pas plamena, ki je trajal eno minuto in potem misteriozno izgini, kakor je prišel. Kmalu nato je bilo slišati votlo bučanje in lahek potres je zmajel postopajo. To je bilo videi. Slišati in čutili v srednjem delu Indiane in Michiganu in v Illinoisu ob Michigananskem jezeru. Plamen na nebu je bil zlasti briljanten in potres mečan v Kalamazooju, Mich., Hamiltonu, Benton Harborju in v South Bendu, Ind.

Do zdaj se še ne ve, kaj bi to bilo. Lahko je bila eksplozija municije v kakšnem vladnem skladišču ali pa velik meteor padel na zemljo.

DVE "STAVKI" RUSKIH JETNIKOV NA ELLIS ISLANDU.

New York, N. Y. — Ruski jetniki, večinoma člani "Ruske delavske zveze" v Ameriki, katerih je z ženami in otroci vred okrog 90 in kateri čakajo deportiranja zaradi njihovih boljševičkih idej, so zadnje dni vzpizorili dva "štrajka" na Ellis Islandu, kjer jih imajo zaprte. Prvi so sklenili, da ne bodo odgovarjali na vprašanja pred preiskovalnim kongresnim odtokom. Ko so bili klicani po imenih, se ni hotel nihče oglašati, pač pa so med klicanjem igrali na godbene instrumete in prepevali "Internacionalo." Drugi so pa pričeli z gladovno stavko. V torek in sredo se niso dotaknili jedi. Vladni uradniki na Ellis Islandu pravijo, da bodo s silo tlačili jedila v jetnike, ako ne končajo "stavke."

JUGOSLAVIJA SE NI PODPISALA MIROVNE PODODBE Z AVSTRIJO.

Pariz, 27. nov. — Jugoslovanski delegatje, ki so imeli včeraj popoldne podpisati mirovno pogodbo z Avstrijo, niso tega storili. Izjavili so, da nimajo dovoljenja od svoje vlade za podpis raznih prilog k pogodb.

STO MILJONOV LJUDI JE V NEVARNOSTI LAKOTE TO ZIMO.

London. — Sir George Paish je izjavil pred Etičnim društvom, da je sto milijonov prebivalcev v Evropi v nevarnosti lakote v prihodnjih par mesecih. Paish je nadaljeval, da svet se v splošnem ne zaveda, kakšna kriza čaka človeštvo v bližnji bodočnosti.

VOJNA MED ANGLIJO IN IRSKO JE BLIZO.

Anglija je ukusala zatreči sinfajnovce in armado irskih prostovoljcev.

IRSKA IMA 100.000 OBOROŽENIH MOŽ.

Dublin, 27. nov. — Anglija je vrгла krinko z obraza in napovedala vojno irskim republikanom. Vlada je s posebno naredbo ukazala zatreči organizacijo Sin Fajn, Galacko ligo, čete irskih prostovoljcev in druge irske organizacije. Irski republikanci se imajo odselej smatrati kot navadni zločinci in ne več politični, kot doslej. Gladovni "štrajkarji" bodo prepovedani smrti, ako nečejo jesti. Arthur Griffith, vođa sinfajnovcev, je izjavil včeraj, da irski republikanci napoved odprte vojne. Dalje je rekel, da niti eden republikanec se ne čuti "zločince" zaradi svojega političnega prepričanja in vsako usmrčenje Iroev vlad tega, "zločina" se bo smatralo za umor.

Po zanesljivih poročilih imajo irski republikanci 100.000 prostovoljcev v svoji tajni armadi, ki je dobro oborožena v orožju. Na drugi strani ima Anglija na Irskem 150.000 mož, 200 tenkov, 200 aeroplanov in veliko število lahkih in težkih topov.

SPOR NA DELAVSKI KONFERENCI.

Washington, D. C. — Na mednarodni delavski konferenci se je zadnji torek pojavil prvi spor in delavski delegatje so zagrozili, da zapuste konferenco, če bodo njihovi predlogi neprestano "sovražno sprejemani" od delodajalskih in vladnih zastopnikov. Grožnja je izrekel Konrad Ilg, delavski delegat iz Švice, ko je bil na predlog delodajalcev poražen njegov predlog, da bi delavci prejeli plačo tudi ob praznikih, ko ne delajo. Konferenca je po dolgih in vročih debatah sprejela osemurni delavski v principu kot najnižji delavnik v vseh državah, ki bodo v ligi narodov.

MEHIŠKI VETAŠKI GENERAL OBOJEN NA SMRT.

Juarez, Tex. — Vojno sodišče je obsodilo vetaškega generala Felipe Angelesa in dva njegova tovarša majorja Nester E. De Area in Antonio Trilla na smrt in da jih ustrelje v nekaj urah. Smrtna obsodba ni bila izvršena, ker so zagovorniki vložili priziv proti obsodbi. Sodišče v Juarezu je odklonilo priziv.

500 VOJAKOV DEZERTIRA IZ ARMADE VNAK MESEČ.

Washington, D. C. — Vojni departmet je poročal v sredo, da je od 1. marca do 17. novembra dezertiralo povprečno 800 mož mesečno iz ameriške armade, toda manj kot petinajst odstotkov dezertirjev je bilo kamovanih.

Tiskarska stavka v Parizu se nadaljuje.

Pariz. — Tiskarji in erkostaveli, ki so na štrajku že nekaj tednov, so v sredo zavrgli ponudbo lastnikov časopisja in sklenili, da nadaljujejo stavko.

REVOLUCIJA V ITALIJI? V LONDONU SO V STRAHU.

Vest iz Beograda se glasi, da namerava Italija okupirati vso Dalmacijo in Orno Goro.

D'ANNUNZIO ZASEDE TRST IN ISTRO?

Bazel, Švica, 26. nov. — Iz Ljubljane, Slovenija, poročajo, da je italijanska vlada obvestila jugoslovansko vlado v Beogradu, da se bo držala zaključkov mirovne konference in da propedi zavzete Splita po d'Annunziju.

London, 27. nov. — V londonskih diplomatskih krogih prevladuje velika razburjenost vlad politaja v Italiji. Govorijo, da je v Italiji izbruhnila revolucija, se ponavljajo. Italijanske poslanstvo izjavlja, da to ni res.

Beograd, 27. nov. — Tukajšnji list "Pravda" je objavil defenitivne informacije svojega poročevalca v Parizu, da Italija namerava okupirati vso Dalmacijo in Orno Goro in da je v ta namen sklenila tajno svese v Beogradu in Rumunski.

Rim, 27. nov. — Vesti iz socialističnih virov, da se d'Annunzio pripravlja na nov "coup d'etat" v Trstu in Istri, kjer misli ustanoviti svojo militaristično vlado, se ponavljajo.

Pariz, 27. nov. — Jugoslovanska mirovna delegacija je prejela poročilo iz Beograda, da se d'Annunzio vsak čas vrne v Zador s poiznanimi četami in od tam bo invadiral Šibenik in Split. Italijanski admiral Milla je dal častno besedo d'Annunziju, da prej ne bo miroval dokler ni vsa Dalmacija pod vlado italijanskega kralja. Uporni Jugoslovani bodo s strdanjem prišli v podlošno in tlor, se bo še upiral prisoci zvestoba italijanskemu kralju, bo izgnan iz Dalmacije.

London, 27. nov. — Iz Pariza se poroča, da delujejo zavezniški diplomati z vsemi silami za odvritev vojne med Italijo in Jugoslavijo. Angleški, francoski, italijanski in jugoslovanski zastopniki na mirovni konferenci imajo dnevne sestanke. Najnovejša zmenja kažejo, da se pripravlja kompromis, ki zadovolji vse stranke. In morda tudi d'Annunzija.

Rim, 27. nov. — Admiral Enrico Milla, ki je bil vojaški guverner v okupiranem delu Dalmacije in kateri je brez odpora pustil d'Annunzijeve čete v Zador, je na zahtevo vlade resigniral.

MEDNARODNA KONFERENCA SE BAVI Z BREZPOSEL-NOSTJO.

Washington, D. C. — Mednarodna delavska konferenca se bavi z vprašanjem, kako omejiti brezposelnost v vseh državah. Italijanski delavski delegat Gino Baldesi je predložil poročilo manjšine, v katerem priporoča, da se uvažajo surovine v večji meri v nekatere evropske države, vlad česar bi se povečala produkcija in s tem delo. Večina odseka je proti temu priporočilu, češ da ta stvar ne spada v delokrog konference.

PETDESET HAVBIC ODPOSLANIH NA MEJO.

El Paso, Tex. — V Fort Bliss je dospelo petdeset 155-milimetrskih havbic Schneidejevega sistema.

VREME.

V soboto: Oblačno in sneg. Nerazno zjutraj večer.

POTOP.

Zgodovinski
roman

Soplen H. Sienkiewicza. Poslovenil Podravski.

(Modelovanje)

"Gospoda, le spravita svoji sablj, ker sicer ukašem postaviti vaju k hlevu in počastiti s kroglo v glavo."

Plemića ostrmita ter s strahom ogledujeta Kmitie.

"To je največje nasilje proti plemiški svobodi, proti pravici!" zakriči mečnik.

"Ne bom rabil nasilja, če ubogate, gospodje, prostovoljno," odvrne Kmitie. "Najboljši dokaz temu je, da sem pustil svoje dragonce v vasi ter prišel vas povabiti sam kot soseda in prijatelja. Prosim vas, ne akusajte se upirati, kajti časi so sedaj taki, da se je težavno upirati. Knez sam vam to pojasni in verjemi smete biti, da vas sprejme spoštljivo kot gosta. Pomnite pa tudi, ko bi temu moglo biti drugače, da bi raje padel v boju nego hodil po vaju semkaj. Pomislite, gospod, kdo da sem, spomnite se pokojnika Heraklija ter njegove oporoke in razumeli bode, da bi me knez ne bil poslal sem, ko bi nameraval z vami kaj slabega."

"Nu, čemu potem rabi nasilje? Čemu naj grem primoran? Kako naj mu zaupam, ko pa vna Litva govori o njegovem izdajstvu in o tem, kako on muči prebivalce v Kejdaneh."

Kmitie se oddahne. Iz glasu in besed je spoznal, da je jel mečnik že omahovati v uporn.

"Med dobrimi sosedi ni nič kaj redkega tako nasilje," reče skoraj veselo Kmitie. "Kaj pa to, če ukažete dragemu gostu pobrati kolosa od kočije ter voz zapreti v kolarnico, ali ni to nasilje? Ali, če mu ukažete piti vino, dasi se mu že upira. Vedite pa, gospod, ko bi imel vas tudi zvezati in zvezanega odpeljati z dragonci v Kejdane, vam bo to v korist. Ako ne danes, ja jutri dospejo k spuntani vojski, kmetje in plemiči ter vas spravijo v nevarnost, med tem ko ste lahko v Kejdaneh popolnoma mirni. Knez dela to le v vaš propeh. On vaju bo branil kot zenico v očesu pred vsakim napadom svojeglavnežev."

Mečnik jame hoditi po sobi.

"Ali vam smem zaupati?"

"Kot pokrovitelju!" odvrne Kmitie.

V tem stopi v sobo Aleksandra. Kmitie se ji urno približa, toda nakrat se spomni, kaj se je pripetilo v Kejdaneh, torej se ji samo prikloni molče od daleč.

"Naročeno nama je, iti v Kejdane!" reče mečnik, stopivši k njej.

"A čemu?" vpraša ona.

"Knez je naju povabil."

"Kot sosede in prijatelje?" dostavi Kmitie.

"Da, kot sosede!" reče porogljivo mečnik.

"Toda ako ne greva prostovoljno, ima ta plemić naročilo naju, a silo spraviti v Kejdane."

"Bog obvaruj, da bi do tega prišlo!" zamrmlja Kmitie.

"Mar vas nisem prosila, bežati odtod," reče mlada deklica, "ker nama tukaj ne dajo miru. Evo, zgodilo se je!"

"Kaj nama je početit? Zoper nasilje ni nobenega zdravila," omeni mečnik.

"Da," odvrne gospodična, "toda v to prokleto hišo ne smeva iti prostovoljno. Naj naju razbojniki zgrabijo, zvežejo in odpeljejo! Saj ne bova trpela sama, marveč se nahajajo še drugi, nad katerimi se maščuje ta izdajalec, toda izvejo naj vsi, da nam je ljubša smrt nego pa sramota."

Po teh besedah se obrne s prezirljivim licem h Kmitiu.

"Zveži naju, gospod gospod častnik, ali bolje gospod rabelj, ter priveži naju na konja, ker drugače ne pojdeva."

Krišne Kmitie v lice. Zdelo se je, da vskipli vaak hip v njem jeza, toda premagal se je.

"Oh, gospodična Aleksandra!" reče z glasom, ki je kazal veliko razburjenost: "Že vidim, da nimam več veljave v tvojih očeh, ker me smatraš za rabelja. Toda Bog naj sodi, kdo ima prav, ali jaz, ki služim hetmanu, ali ti, ki me žališ s svojim grajanjem. Bog ti da ti krasno rast, toda aco imaš ošabno in neizprosno. Pripravljena si trpeti, samo da s tem napraviš še komu drugemu trpljenje. Pretiravaš, gospodična, zares pretiravaš."

"Deklica ima prav!" zakriči mečnik, ki postane mahoma pogumnejši. "Ne greva prostovoljno! ... Tirajte naju a silo."

Toda Kmitie se ne zneni zanj, tako je bil razburjen in razaljjen.

"Veseli te človeška muka", nadaljuje, obrnjen k Alenki. "Razupila si me za izdajco brez vsake sodbe, ne hoteč zaslišati opravičenja. Nu, naj pa bo takole. ... Toda v Kejdane pojdeva, ... hote ali nehoti. Tam izveš vzroke ter spoznaš, da si mi delala krivice, tam ti pove vest, kateri izmed naju je bil rabelj! Drugače zadoščenja nočem. ... Bog bodi a teboj, toda to hočem imeti. Tako dolgo si napenjala lok, dokler ni počil. ...

"Ne greva! Ne greva!" ponavlja še odločneje mečnik.

"Ne pojdemo za nobeno ceno!" zaupljeta plemića.

"Ne svetujem vama, da se mekate v to zadevo! ... Ali čujete toplot konjskih kopit. To so možji dragonci. Naj pa še reče sedaj kdo, da ne pojdeva!"

Res je odmeval za okni toplot številnih jezdecev. Vsi so spoznali, da ni več pomoči.

"Gospodična! Čez par minut moraš že sedeti v kočiji, ako ne, dam ti ustreliti strie brez usmilitja. Na pot! ... zakriči poneč se od jeze."

"Kam pa kam, gospod plemić," vpraša človek majhne rasti, stoječ na pragu.

Vai ostrme zažudenja in oči vseh se obrnejo k vratom, kjer je stal vitez v oklopu a golo sabljo v roki.

"Gospod Volodijevski!" zakriči Kmitie.

"K službi!" odvrne mali vitez ter stopi sredi sobe, za njim pa še Nirska, Zagloba, oba Skretuska, Stankovič, Oskerska in Rik Kovalski.

"Ha!" reče Zagloba, "mačka je lovila miško, pes pa je pograbil mačko za vrat!"

"Vitezi, kdorkoli ste, rešite gospodarja, katerega navzile postavi, rodu in dostojanstva hočejo zvezati in zapreti v ječo. Rešite, bratje, plemiško svobodo!"

"Ne vznemirjajte se, gospodi!" odvrne Volodijevski. "Dragonci tega plemića so že zvezani; in naj sedaj sam misli na svojo rešitev."

"Raje še na duhovnika!" omeni Zagloba.

"Nu, gospod vitez," reče Volodijevski, obrnivši se h Kmitiu, "z menoj zares nimas sreče, ker ti že drugi pridem na pot. ... Vem, da me nisi pričakoval."

"Da, nisem pričakoval," odvrne Kmitie.

"Mislil sem, da vas ima že davno knez v rokah."

"Ravnokar sem se mu zmužil iz rok. Znanb ti je, da drži pot tu mimo na Podlesje. ... Toda nič zato. Ko si prvič ugrabil to dekle, pozval sem te na dvoboj. ... Kaj ne?"

"Resnica!" odvrne Kmitie ter si nehoti seže v lase.

"Sedaj pa je temu drugače. Takrat si bil samo rovač, kakoršni se dobe pogostoma med plemići. ... Danes pa nisi vreden, da bi te pozval pošten človek na dvoboj."

"A čemu to?" vpraša Kmitie in meri a ponosnim pogledom Volodijevskega.

"Ker si izdajalec in odpadnik," odvrne mali vitez. "ker si kot rabelj pobijal vojake, ki so ostali zvesti domovini. ... ker radi vaju a hetmanom stoka vna dežela pod novim jarmom. Kratko rečeno: Pripravi se na smrt, ker tvoja poslednja ura je odbila."

"Kakšno pravico imaš, da me sodiš in kaznuješ?" vpraša Kmitie.

"Ne poprašuj, gospod, moli raje! odvrne Zagloba. "Če imaš še kaj povedati v svojo obrambo, povej urno, ker nimas više duše, ki bi se potegnila za te. Enkrat ti je izprošila, kakor sem šel, tu navzoča gospodična od Volodijevskega življenja, sedaj pa se naadam, da se več ne potegne za te."

Po teh besedah se oči vseh obrnejo nehoti na Biličevu, ki je imela lice kakor izklesano iz kamena. Stala je molče s pobešenimi očmi. Na stala je globoka tišina.

"Ne prosim gospodične, da bi se potegnila za me," reče napelel Kmitie.

Alenka je še vedno molčala.

"Semkaj!" zakriči Volodijevski, obrnivši se k vratom in šest vojakov, a Jožetom Butrinom: na čelu, stopi v sobo.

"Vzeml ga, odpelj ga za vas in kroglo v glavo!" zapove Volodijevski.

Težka roka Butrinova pograbi Kmitie: na vrat, pa tudi ostali vojski sežejo po njem.

"Ne pusti me suvati kakor psa!" reče Volodijevskemu Kmitie, "sam pojdem!"

Mali vitez pomigne vojakom, ki ga takoj spuste ter stopijo naokrog. On pa mirno odide na dvor. Niti besedice ni znil.

Gospodična Aleksandra smukne v drugo sobo. Tipaje v temi je dospela v poslednjo sobo, kjer se ji zavrti v glavi, v prsih ji zmanjka sape, da pade kakor mrtva na tla.

Med tem ispregovori mečnik, ki je ves čas le molčal, z zamolklim glasom:

"Ali res ni rešitve?"

"Smili se mi," reče Zagloba, "kajti pogumno je šel v smrt. ..."

"On je ukazal vstreliti nekoliko ljudi: moje ga polka, razun onih, ki so padli v boju," omeni Mirski.

"Tudi moj," reče Stankovič. "Nevjarovskemu pa je posekal vse."

"Bržkone mu je tako ukazal Radzivil," reče Zagloba.

"Oh, gospodje, radi njega mi nakopljete njegovo maščevanje na sivo glavo," omeni mečnik.

"Vi morate abežati odtod. Mi gremo na Podlesje, ker tam so se dvignili polki proti Radzivilu in vi kar precej odrinete z nami. Lahko se skrijete nam: Lahko se skrijete v beloveški pučavi pri sorodniku Jana Skretuskega. Tam vas nihče ne najde."

"Pri tem pa pridem ob promoenje."

"Vrne vam je ljudovlada."

"Gospod Mihael," reče nakrat Zagloba, "jaz grem pogledat, če nima ta človek še kakih naročil od hetmana. Se li še spominjaš, kaj sem našel pri Kovalskem?"

"Zasedite konja, gospod! Zdaj je še čas, pozneje pa se papir pomaže a krvjo. Naročil sem namreč peljati ga z vami, da se gospodična ne bi vstrakila, ko bi slišala strel, ker ženske so navadno boječe."

Zagloba odide iz sobe in čez minuto se že začuje toplot kopit konja, na katerem je odjezdil Zagloba. Volodijevski se obrne k mečniku.

"A kam se je skril gospodična?" vpraša.

"Bržkone moli za nesrečno dušo, ki pride v kratkem pred bojo sodbu. ..."

"Bog daj večni mir njegovi duši!" reče Jan Skretuski. "Ko bi on ne služil hetmana prostovoljno, bi se jaz prvi potegnil zanj. Ako še ni hotel služiti domovini, bi tudi Radzivilu ne smel prodati svoje duše."

"Zaslujl si ja, kar ga je doletelo!" reče Stanislav Skretuski. "Ljubše bi mi pa bilo, ko bi bil na njegovem mestu Radzivil ali Opalinski."

"Koliko je zakrivil," omeni Oskerski, "vidi te najboljše dokaz v tem, da gospodična, kateri bi imel biti ženin, ni imela zanj nobene dobre besede. Videl sem, koliko je trpela, toda molčala je, ker se ni hotela potegniti za izdajalca."

"Nekdaj ga je vneto ljubila, to vem," reče mečnik. "Dovolite gospodje, da grem pogledat, kaj dela, ker za žensko je to bridka minuta."

"Toda pripravite se, gospod, na pot!" zakliče mali vitez. "Ko se konji nekoliko oddahnejo, odrinemo dalje. Kejdane so preblizu in Radzivil lahko dospe semkaj."

Dober liniment.

Menda ni potreba naglašati posebnosti in tolačiti kako priporočljivo je imeti na roki steklenico dobrega linimenta za zunanjo uporabo v slučaju hitre potrebe — in tukaj ni nobenega boljšega za te reči kakor

Severa's
Gothard Oil

(Severovo Gothardsko olje), ki je znano kot jak covražnik proti vsem lokalnim trganjem in bolečinam. Priporočljivo je za revmatizem, lumbago, sialitiko, proti otokom, bolečinam v križu ali otrpljenju udov in mišic. Na prodaj v vseh lekarnah. Cena 50c in 2c davka ali 60c in 2c davka.

SEVERA CO.

CEDAR RAPIDS, IOWA

GRAMOFONSKÉ
PLOSCEPišite pa
novi cenikVelika
zaloga
ur in
slatnineWm.
Sitter
Co.

5805 St. Clair Av.

Cleveland,
Ohio

Za božične praznike.

Stara navada je že, da pošiljajo ameriški vojski svojoem v starem kraju denarna darila za vsake granitke. Ta darila so bila vedno sprejeta a največjim veseljem, a hitro bo to v toliko večji meri, ker je potreba boljka večja.

Vsako pošiljatev potom moje tyrdke, je popolnoma varna pred izgubo in bo dospela na svojo mesto v najkrajšem, pri sedanjih razmerah mokuem času.

100 kron za	1.45
200 kron za	2.85
500 kron za	7.00
1,000 kron za	13.90
5,000 kron za	66.00
10,000 kron za	132.00
25,000 kron za	325.00

50 lir za	5.00
100 lir za	9.75
500 lir za	48.00
1,000 lir za	95.00

POTOVANJE V STARI KRAJ.

Strajk v newyorškem pristanišču je končan. Promet a Evropo se sboljšuje in prihaja nazaj v stari sir. Z 31. novembrom se ima pričeti reden tedenski promet na Francoski liniji. Kdor želi biti na Božić doma, naj takoj piše ali pa pride na spedač navedeni naslov.

POTNI LISTI. — Onim, ki nočejo sami imeti tega posla, preškrbim potne liste v kratkem času.

LEO KAKRAJEK,

70—9th Ave.

NEW YORK.

DR. JOS. V. GRAHEK

edini slovenski zdravnik

in ranocelnik v Pennsylvaniji.

Zdravi vse otroče, ženske in moške bolezni.

Uradne ure so: 10 ure zjutraj do 2 ure popoldan.

Bell Telephone Cedar 2583

843 E. Ohio Street,

N.S.PITTSBURGH, PA.

DELAVCE

POTREBUJEMO.

Plačamo po 70c na uro.

Oglasite se pri

GERHARDT F. MEYNE

Wrightwood Hermitage

Ave., Chicago, Ill.

Dobra zlatnina
po zmernih cenah.

Pridite v našo staro in dobro znano prodajalno zlatnina ako želite dobiti dobro zlatnino po nizki ceni. Mi smo v ti trgovini že 68 let in smo že vedno dali našim odjemalcem najboljšo vrednost. Mi ne prodajamo slabega blaga za visoko ceno. Naša je PRAVA prodajalna zlatnina.

Vi dobite pri nas pisano jamstvo za vsako blago, ki ga kupite od nas. Naše blago je vrhunski enako kot ga opisujemo. Vsako jamstvo je garantirano od dobroznane velike trgovine.

Ure	\$5 do \$ 250.00
Vrtilice	 1 do 50.00
Prstani	 3 do 25.00
Kravnatne igle	 3 do 50.00
Diamanti	 5 do 1000.00

Samo ena cena.

Louis De Roy & Bros.

544 SMITHFIELD ST., PITTSBURGH, PA.

Naša 68 letnica.

Blizu 6th Ave.

"PAZITE NA MENJAJOČE CENE."

Sedaj je mogoče pošiljati denar v staro domovino in sicer na Slovensko v kronah, v kraje sasedene po Italijanih pa v lirah.

Sedanje cene so a poštnino vred:	
100 kron	\$1.50
200 kron	3.00
300 kron	4.35
400 kron	5.80
500 kron	\$ 7.00
1,000 kron	14.00
5,000 kron	66.50
10,000 kron	133.00

Potuje se tudi lahko v staro domovino, toda parniki so prenapolnjeni; tisoč ljudi čaka na prostor, a parnikov je za sedaj le kaj malo, zato je bolje, da vsakdo malo potrpi, da se razmere sboljšajo.

Za pojasnila pišite na:

FRANK SAKSER,

32 Cortlandt St., New York, N. Y.

MOŠKI IN ŽENSKÉ

Ne napravite napake, aka si ne preskrbite najstarejšega, najpoštenjšega, najučinkovitejšega in najboljšega zdravila v svetku. Dr. Mullin ima 39 let izkušnje v zdravljenju tisočev in tisočev bolnikov, bolnih na najrazličnejše načine. Velel tega je postal najbolj neodvisen zdravnik, pri katerem se lahko sanirate za svoje bolezni. Brez skrbi boste dobili pri njem najbolj temeljito zdravljenje in veliko razne pomoči za vaš denar.

Brezplačna zdravniška preiskava potom stroja.

Geveri vaš materni jezik.

Uradne ure od 9. do 6. V nedeljo od 10. do 2.

Dr. B. F. MULLIN, Specijalist

411—4th Ave., 2nd Floor, PITTSBURGH, PA

Nasproti glavne pošte.

NOVO!

Vsem mojim cenj. odjemalcem naznanjam, da sem dobil nov

EXTRAKT ZA PIVO

potom katerega napravite fino penasto pivo a dobrim od prave pive se nič razločujeta okusom, katero je takoj za piti brez vsacega kuhanja in pripravljenja ter ne potrebuje nič sladkorja. Cena jedne konvi za več nego 100 steklenic samo \$3.00.

Popoln uspeh zajamčen, ali denar nazaj.

Narčilom prilagajte denar ali money order ter naslovljajte na:

A. Pestotnik,

32 Overpeck Ave.,

Ridgefield Park, N. J.

Henry J. Schnitzer
State Bank

ENA NAJSTAREJŠIH BANK, KI STOJI POD STALNO DRŽAVNO KONTROLO

RAZPOŠILJA DENAR NA VSE KRAJE a POLNO GARANCIJO, PRODAJA VOZNE LISTKE ZA VSE ČRTE PO ORIGINALNI CENI.

IZVRŠUJE VSE ZADEVE V STAREM KRAJU

Ki žele potovati v staro domovino, ki žele poslati denar ali kateri imajo opraviti katerokoli zadevo v stari domovini, naj se obrnejo na našo banko, ki služi svojim rojakom že preko 3 let a popolno zadovoljstvo, pošteno in skupno.

VSESTRANSKA NAVODILA IN POJASNILA dobli vsakdo takoj a materinim jeziku.

HENRY J. SCHNITZER STATE BANK

141 Washington Street

New York, N. Y.

V ODGOVOR PROHIBICIJI!

KURAJ SAM DOMA! Iz naložbe izvrstnega Malta in hmelja napravil lahko vsak sam dobro pivo, katero vas osvabi in okrepija kot v starih časih: 10 galon pijače za \$2.50. Pišite še danes, dokler se lahko pošljemo po pošti vsa potrebna navodila. Kakovost je jamčena in pri vsakih naročilih damo popust. Frank Ogden, 6401 Superior Ave., Cleveland, Ohio. Za Collinwood sprejema naročila Matt Petrowski, Candy Store, 15617 Waterloo Rd., Collinwood, Ohio.

SELIŠ, DA SE OGLASIJO

sledoci trije rojaki John Mihelc, Alojz Kikelj in Jožef Auser, upam, da so vsi trije v Združenih državah. Bili smo skupaj pri vojakih v starem kraju od leta 1906 do 1909 pri 17. polspolku 15. stonjilja v Celovcu. Jaz sem doma od Radeče pri Zidanem mostu. Persim jih, ako se nahajajo še med živimi, da se izglasijo svojem nekdanjem prijatelju in sicer na naslov: Joseph Klanek, S. N. H. First and Cornutt Sts., La Salle, Ill.

Jeklarska stavka.

Jeklarski podjetniki so v hudih stiskih.

Pittsburgh, Pa. — Obrat v jeklarnah, v katerih je proglašena stavka, je povsod disorganiziran. Na delo hodijo predelavci, priganjeni in pisarniške moči. Poleg njih imajo jeklarski podjetniki še nekaj stavkokazev, večinoma zamorcev in profesionalnih klavitevov, ki delajo le ob času stavke. Ti ljudje so popolnoma zeleni in niso še nikdar videli od znotraj jeklarnice, dokler niso prišli delati kot stavkokazi. Tudi morala v jeklarnah je popolnoma disorganizirana. Jeklarski podjetniki pritiskajo na superintendente, naj pproducirajo jeklo. Vprava pritisk pa dovoljuje delovodje, ker so že vse poskušili, kar se je dalo izvesti, produkteja pa vendar ne gre od rok. Čudežev ne znajo delati tudi superintendenti, kajti brez sposobnih delavcev ne morejo tudi najbolj učenega glava producirati jekla. Gospodje, ki odločajo o usodi jeklarskega trsta, so do te stavke živeli v domišljiji, da lahko obratujejo jeklarnice, če vse delavce odslovo hkratu in jih nadomestijo z drugimi, ki jih poberejo na cesti, dokler so jim predelavci zvesti. Ali stavka uči te trmoglave gospode, ki se sploh neredi uče, da produkteja jekla ni tako lahko reš, kot konec leta rezati kupone od delnic in jih zamenjati v denar.

Samoposebica je, da v takih razmerah ne more biti govora o normalni produkciji. Če se na pr. posreči nadomestiti polovico delovne moči s stavkokazi, tedaj v jeklarni producira komaj deset odstotkov od normale. Ako se številno stavkokazev povzra na pet in sedemdeset odstotkov od delovne moči, ne znaša produkcija niti dvajset odstotkov od normale. Poleg so pa še druge težkoče, ki se pojavljajo pri obratu s stavkokazi. Predvsem taki ljudje ne izdelajo dobrega in za trg sposobnega produkta. To potrdijo poročila o vrnenih železniških vozovih, naloženih z jeklom.

Povpraševanje po jeklu pa postaja vedno glasnije. Ta zahteva po jeklu pa spravlja jeklarske podjetnike v nove stiske. Položaj v jeklarski industriji je danes tak, da imajo jeklarski podjetniki veliko izgubo in če se ne vrnejo stari delavci kmalu na delo, bo jeklarska industrija kmalu pred bankrotom. In če se to zgodi, se imajo seveda delničarji zahvaliti za to dobroto gospodu Garyju, ki je ošabno odklonil pogajanje z zastopniki jeklarskih delavcev.

Moralna med jeklarskimi stavkarji je izvrstna in stavkarji izjavljajo, da se ne vrnejo na delo, dokler ne bodo priznane zahteve, radi katerih so zastavkali. Kedar se to zgodi, je seveda odvisno od tega, kedar jeklarske podjetnike sreča pamet in spoznajo, da jih njih trina vodi v bankrot.

Stavkarji so se prepričali na lastne oči o lažih veleblizniških časopisja.

Steubenville, O. — Jeklarski stavkarji so toliko čitali v veleblizniškem časopisju, da je jeklarska stavka ponesrečila, da so poslali svoj odbor v pittsburski okraj, da se prepriča na svoje oči o položaju.

Odbor je šel najprej v Homestead in je pronašel, da v jeklarnah dela komaj dva tisoč stavkokazev, kompanije seveda trdijo, da jih dela pet tisoč. Unijaki delavci, ki je delal do 22. novembra v jeklarni, da poroča o pravem položaju, pravi, da dela dve sto žensk in veliko mladencev pod osemnajstim letom. Nekateri dečki so celo pod postavno starostjo. Jedro stavkokazev pa tvorijo profesionalni klavitevi, postopni in zamoreci. Zamoreci tvorijo skoraj polovico stavkokazev. Zamoreci so slabi delavci in ne vedno menjajo, kajti treba je tri zamorece, da izvirajo enega dobrega belopolnega delavca.

Kadar jeklarnice obratujejo, dela v njih dvajset tisoč delavcev. Zdelo bi se do osem tisoč jeklarskih stavkarjev v Homesteadu, ki izjavljajo, da se ne vrnejo na delo, dokler kompanije ne priznajo zahtev, radi katerih so zastavkali. Nekateri jeklarski delavci so odšli v druge kraje za delo. Produkteja znaša deset odstotkov od normale. Železničarji izjavljajo, da so pred stavko v teh jeklarnah producirali od dve sto do dve sto petdeset železniških voz jekla na dan, v času stavke so ga pa naj-

več producirali le dva in dvajset vozi. Skoraj polovico producirane jekla gre med stare žaro.

V Bradocku dela v normalnem času dvajset tisoč jeklarskih delavcev. Zdaj jih stavka nad deset tisoč. Treba je omeniti da so oblasti prepovedale stavkarjem obdržavati shode. Kljub temu so stavkarji vztrajali in izjavljajo, da ne pojdejo na delo, dokler ne zna gajo.

V Rankinu, Pa., dela komaj petnajst odstotkov od normalnega števila delavcev. Produkteja jekla je tako velika, da je ni vredno omeniti, zato je toliko večja produkcija dima.

V Donori, Pa., dela okoli tri sto petdeset stavkokazov, pet tisoč in pet sto delavcev je pa na stavki.

Tako se je odbor jeklarskih stavkarjev iz Steubenville prepričal, kako nesramno lažejo veleblizniški listi.

BOLEHAL JE 10 LET NA ŽELEZNIŠKIH NEREDNOSTIH.

Sedaj je sopes zdrav, ima izvrsten apetit in lahko je vsako jedilo brez strahu.

Bil sem bolan dolgo časa. Imel sem zaprtico, neprebavnost in različne bolečine. Moja kri je postala slaba in s lahkoto sem se prehladil. Poskušal sem razna zdravila in bil sem pri raznih zdravnikih, pa vse ni nič pomagalo. Naposled sem toliko oslabil, da niti delati nisem mogel in bil sem tako nervozen, da nisem mogel spati. Postal sem obupen in nisem vedel kaj storim. Ali na mojo srečo sem izvedel za Sv. Bernarda zeliščno zdravilo in sem pričel uživati to. V kratkem sem postal boljši in sedaj sem popolnoma zdrav.

Torej če je kateri od vas, ki se ne počuti dobro ali ima žledone, obistne ali notranje bolezni, ušiva naj Sv. Bernarda zdravilni čaj. Ta čaj je zelo okusen in čudovito dober.

Pošljite nam \$1.06 za en zavo, ali \$5.00 za 6 zavojev na ta naslov: St. Bernard Gardens, D. 18, New Orleans, La., in ti vam bodo poslali zdravila z vsemi navodili kako se uživa. Denar se povrne, ako vam ta čaj ne bi pomagal. Vredno je poskusiti.

KDE JE MATH MALENKO?

Imenovani je odšel od doma Kring Station pri Johnstown, Pa. pred 3 tedni in me ostavlja brez sredstev. Pred leti sva živela v Kansasu in zadnje leto v okolici Johnstown, Pa. Imenovani je po mojem mnenju odšel od doma valed stavke zaradi česar je bil ob delo. Naprošen je, da mi sporoči, kje se nahaja in pošlje kaj denarja, ker drugače sem prisiljen vse razprodati, da se vsaj začasno preživim. Ako kateri rojakov ve za njega, naj mi blagovoli sporočiti njegov naslov. On je rodom iz primorskega in obuje po največ z Italijani in Slovenci. Zmožen je slovenskega, italijanskega in angleškega jezika — pokliče premogar. Naznanila naj se pošlje na naslov:

Mrs. Math Malenko, R. F. D. 7, box 138 (Kringa) Johnstown, Pa.

Odbor je šel najprej v Homestead in je pronašel, da v jeklarnah dela komaj dva tisoč stavkokazev, kompanije seveda trdijo, da jih dela pet tisoč. Unijaki delavci, ki je delal do 22. novembra v jeklarni, da poroča o pravem položaju, pravi, da dela dve sto žensk in veliko mladencev pod osemnajstim letom. Nekateri dečki so celo pod postavno starostjo. Jedro stavkokazev pa tvorijo profesionalni klavitevi, postopni in zamoreci. Zamoreci tvorijo skoraj polovico stavkokazev. Zamoreci so slabi delavci in ne vedno menjajo, kajti treba je tri zamorece, da izvirajo enega dobrega belopolnega delavca.

Kadar jeklarnice obratujejo, dela v njih dvajset tisoč delavcev. Zdelo bi se do osem tisoč jeklarskih stavkarjev v Homesteadu, ki izjavljajo, da se ne vrnejo na delo, dokler kompanije ne priznajo zahtev, radi katerih so zastavkali. Nekateri jeklarski delavci so odšli v druge kraje za delo. Produkteja znaša deset odstotkov od normale. Železničarji izjavljajo, da so pred stavko v teh jeklarnah producirali od dve sto do dve sto petdeset železniških voz jekla na dan, v času stavke so ga pa naj-

Razne Pijače

lahko napravite doma iz naših sestavin, pijače katere zelo ljubite. Močne do sto gradov vse to vse stane zelo malo le 50 centov na galon. Jemljemo in pošljemo po nizki ceni. Pošljite nam po svoto \$1.00 na: Joseph Oriowsky, P. O. Box 265, Conemaugh, Pa.

NAPEDEK.

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjate s njenimi idejami, podpirajte trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse za vsakdanje potrebščine po zmerani ceni.

ANTON ZORNIK, Harrisburg, Pa.

ROJAKI! Naročite se na knjige Književne Matice S. N. P. J. Matice in da pet knjig, kakor hitro se oglašate dvatisoč naročnikov. Naročnina s pristopnino vred za prvih pet knjig je tri dolarje. Ako ni zastopnika Matice v vaši občini, pošljite naročnino tajniku Matice: Frank Alek, 2134 South Crawford Ave., Chicago, Ill.

MLADENICE.

16 let stare.

Odnajanje raznih listin, Sprejemati naročila, Zavijati blago.

Dobro stalno delo, dobra pričetna plača in prilika za napredek.

SEARS, ROEBUCK and Co.

Delavne ure od 8 do 4.45.

Ob sobotah dopoldne.

Homan Ave., Arthington St. Chicago.

MLADJE MOSE

17 do 25 let stare,

za

pakiranje, saviranje, tehtanje, urejanje naročil pri raznem blagu.

Te službe dajejo zelo dobro ugodnosti za bodočnost in so stalne. Dobra pričetna plača.

SEARS, ROEBUCK and Co.

Delavne ure od 8 do 4.45.

Ob sobotah dopoldne.

Homan Ave., Arthington St. Chicago.

MOSE,

DELAJCE,

MOONE,

Dvokolnikarje, Skladničnike, Notranje delo, Stalna služba.

Dobra pričetna plača. Prilika za napredek.

SEARS, ROEBUCK and Co.

Delavne ure od 8 do 4.45.

Ob sobotah dopoldne.

Homan Ave., Arthington St. Chicago.

MLADJE MOSE

za delo pri raznem blagu,

za

zavijanje blaga, pregledovanje, pakiranje, tehtanje poštnih zavitkov, preštevanje, ureditev naročil, in razna druga dela pri blagu.

Stalno delo, dobra plača, ugodna prilika za napredek onih, ki žele in imajo resno voljo.

SEARS, ROEBUCK and Co.

Delavne ure od 8 do 4.45.

Ob sobotah dopoldne.

Homan Ave., Arthington St. Chicago.

DEKLETA.

nad 16 let stare

ZA DELO PRI RAZNEM BLAGU,

za delo v našem

ODDELKU za IGRAČE, ZLATNINO in SREBRNINO.

Odrediti naročila in drugo delo pri raznem blagu.

SEARS, ROEBUCK and Co.

Delovne ure so od 8 do 4.45.

Ob sobotah dopoldne.

Homan Ave., Arthington St.

POZOR ROJAKI!

Kadar se kdo nahaja v Duluth, Minn., naj se oglasi pri meni, vsak bo dobro in točno postrežen, ako ste lačni, žejni ali zaspani, vse lahko pri meni dobite. Se ujudno priporočam: Ludvig Kočevar, 917 W. Michigan St. 9th Ave., "Home Hotel", Duluth, Minn.

DEKLETA IN ŽENE.

16 do 30 let stare.

Lahko in čisto delo.

V tovarni barvil, v tovarni zabojev, v tovarni kovčkov, v književnici.

Dobra pričetna plača. Ugodna prilika za napredek. Stalno delo. Se ne zahteva izkušnosti.

SEARS, ROEBUCK and Co.

Delavne ure od 8 do 4.45.

Ob sobotah dopoldne.

Homan Ave., Arthington St. Chicago.

POTREBUJEMO DELAVCE

Stalno delo, dobra plača.

POTREBUJEMO MIZARJE PRI

železniških vozovih; delo od kosa, popravljanje kar.

THE STREETS CO.

W. 48th & S. Morgan Sts. Chicago, Ill.

Važno za potnike.

KATERI SE NIMATE POTREBNIH LISTIN ZA POPOTOVANJE, NE HODITE V NEW YORK, DA SE NE PRIPE- TI TUDI VAM ISTO KOT MNOGIM, KI OAKAJO VEO MESECEV NA ŠIFKARTE IN BOGAT- TIJO ŽIDOVKE AGENTE. O- BRITE SE NA NAS IN MI VAM BOMO V PAR DNEVIH PRESKREBELI POTNE LISTE, ŠIFKARTE, NAJBOLJŠI PAR- NIK IN VSE, KAR SE POTRE- BUJE ZA POTOVANJE VSE TO PO NAJNIZJI CENI; S TEM SI PRIHRANITE DENAR, TRUD IN ČAS.

OPRAVLJAMO VSE NOTAR- SKE POSLE (COMMISSIONER- OF DEEDS), KUPUJEMO BON- DE IN DRUGE VREDNOSTNE PAPIRJE. MENJAMO IN PO- BELJAMO DENAR, IZVAJAMO POLJEDELJSKE IN INDU- STRIJSKE STROJE TER VSA- KOVOSTNE STVARI V STARI KRAJ.

TVERKA JE SLOVENSKA IN IMA DRAVNO DOVOLJE- NJE ZA POSLOVANJE TER JE REGISTRIRANA PO ZAKONU DRAVE NEW YORK.

EUROPEAN TRADING AND EXPORT CO. 88 NINTH AVE. NEW YORK, N. Y.

LEF ŠTRUKELJ IN V. HORAK, lastnika.

Telegram: Slavia.

Teleph. Chelsea 3086.

Na Sveti večer doma

pri vaših, ako pošljete bakse z Relief ladjo, katere odpluje sredi decembra pod ameriško zastavo naravnost v Jugoslavijo (Gravo- za) v Dobrovljak. Zapokajta takoj vaše blago in jedila, katere se ne pokvarijo. Bakse zabljite dobro in jih pošlite na nas, kakor tudi natančni na- slov prejemalec v domovini, in money order od vaskega funta 14c. Za bakse vam garantiramo, in pomislite na veselje doma vaših družin na sveti večer. Vse pošljite na

European Trading & Export Co. 88 Ninth Ave. New York City.

KAD BI IZVEDEL

kje se nahaja moj brat John Kenk (ali Kenk), star okrog 56 let. Pred 15 leti bival je nekje v Min- nesoti in od tedaj pa nisem ni- sar čul o njem. Cenjeni rojaki ako kdo ve za njegov sedanjí naslov prosim, da mi ga naznani, ako bo sam čital oglaš naj se mi nemu- doma pri prijavi svojem bratu. Sporočiti mu imam zelo važne stvari iz stare domovine in sicer imam dobiti dedščino po svojem stricu. Moj naslov je: Jakob Kenk, P. O. Box 63, Moon Run, Pa.

DEKLETA IN ŽENE

za lahko delo. Izbirati semena.

Dobra plača. Pri:

LEONARD SEED CO.

226 W. Kinzie St., Chicago, Ill.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Podporna Jednota.

Izknep. 17. junija 1907 v drkavi Illinois.

GLAVNI STAN: 2687-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1919-1922:

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODBOR.

PREDSEDNIK: Vincenc Celnar, 2687-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. PODPREDSEDNIK: Anton Hrat, Box 140, Canonsburg, Pa. TAJNIK: JOHN VERDERBAR, 2704 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. TAJNIK BOLNIŠKEGA ODDELKA: Paul Berger, 2687-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. UPRAVITELJ GLASILA: Filip Godina, 2687-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

POROTNI ODBOR.

Joh. Ambrožič, predsednik, Box 251, Canonsburg, Pa. John Underwood, 408 May St., Springfield, Ill. Martin Selensky, Box 278, Warrenton, Ohio. Jos. Raditch, Box 432, Smithton, Pa. Frank Suprak, 2680 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODBOR.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2687-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. VZHODNO OKROŽJE: Rudolf Pleterski, Box 436, Bridgeville, Pa. Anton Raditch, Box 73, Wick Haven, Pa. ZAPADNO OKROŽJE: Anton Šular, Box 104, Gross, Kans., za jugoslov. Leo Kuber, Box 248, Gilbert, Minn., za severnjoslov.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovič, predsednik, 18817 Waterloo Rd., Collingwood, Ohio. Joh. Ambrožič, 418 Pierce St., Eveleth, Minn. Jos. Kalin, 1007, E. 74th St., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor.

Vincenc Celnar, Joh. Ambrožič in Matt Petrovič.

ZDRUŽITVENI ODBOR.

PREDSEDNIK: Frank Alek, 2134 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. John Tréll, Box 181, Lawrence, Pa. Jella Oves, 252 Englewood, Detroit, Mich. Jos. Škub, 1101 E. 83. St., Cleveland, Ohio. Mary Udevič, 1846 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

VROVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 2302 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETE": Jela Zverinik.

POZOR! — Vse domerne poljičarje in stvart ki so želele gl. izvrševalnega odbora in jednote sploh, naj se pošljejo na naslov: John Verderbar, 2687-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse nove študentske podpore naj se pošljejo Paul Bergerju, tajniku bolniškega odbora v gl. uradu.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru in naj pošljejo M. Petroviču, predsedniku sodnega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prihvi na gl. parvali odbor so naj pošljejo na naslov: Joh. Ambrožič, Box 251, Canonsburg, Pa.

Vse pritožbe proti uredništvu glasila so naj pošljejo predsedniku stekovnega odbora Vincenc Celnarju.

Vsi dopisi in drugi opisi, znamenja, opisi, naročila in opisi vseh kar je v zvezi s glasilom jednota, naj se pošljejo na naslov: "Prosveta", 2687-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

BOŽIC v stari domovini

ZAMOREJO PRAZNOVATI V VESELJU IN ZADOVOLJNOSTU SAMO Z VAŠO POMOČJO IN DOBROSRCNOSTJO.

Skušajte razveseliti svojce v stari domovini za ta

BOŽIC MIRU.

POŠLJITE NJIM DENAR, KAJTI Z DENAR- JEM SI ZAMOREJO PRESKRBTI VSE POTREBNO.

KLJUB TEMU, DA JE V STARI DOMOVINI VSE ZELO DRAGO, SO PA KRONE TAKO POCENI, DA ZAMORETE S PAR DOLARJI MNOGO POMAGATI.

SORODNIKI V STAREM KRAJU BODO ZELO VESELI, AKO JIM DOSPE AME- RIŠKO DARILO PRAVOČAS- NO V ROKE.

PRIŠLO BO PA TUDI PRAVOČASNO IN POD POPOLNIM JAMSTVOM, če ga odpošlete s posredovanjem naše stare, zanesljive in v obče znane tvrdke:

EMIL KISS, banke,

133 Second Ave., NEW YORK, N. Y.

PRODAJA PAROBRODNIH LISTKOV.

MENJAVA DENARJA. Vstanovljeno 1898.

Prazniki se bližajo!

Ob tem času navadno vsaka slovenska družina veseli. Vsi sorodniki doma v starem kraju niso vili tega veselja že nad 4 leta, da pa njim napravi- to se veselje, pošljite njim vsaj nekaj denarja, to so stori!

NAJHITREJŠE, ZANESLJIVEJŠE

SE IN NAJCEJŠE

s tem, da odpošljete preko nas val denar, vašim dragim v stari do- movini. Sicer pa tega ne odlašaj- te, ako želite, da to sprejmejo za božično in novoletno praznike, ker polta je sedaj zelo običajna in stik- ho s stari krajem so zelo oteko- čena.

Zapomnite si, da se največ veseli- ja za praznike napravite svojem v domovini ako jim pošljete denar. Ako kdo čuli kaj več pojasnila o našem podjetju in poslovanju, naj se obrne na nas za pojasnila in cenike, katere dragovoljno pošlje- mo vašemu brezplačno na njihovo željo. Pišite na:

John Nemeth State Bank

1597 Second Ave., cor. 53rd St., NEW YORK CITY

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v obljepanju n. pr. (November 30-19) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite je pravočasno, da se vam ne ustavi list.

NOVA FAZA V AMERIŠKEM DELAVSKEM GIBANJU.

Do zadnjih let je veljalo med ameriškim delavstvom načelo, da zadostuje strokovna organizacija za izvojevanje boljših življenjskih razmer. Če je kdo delavcem rekel, da se morajo organizirati tudi politično, če hočejo obdržati pridobitve ali trajno zboljševati svoj položaj, je večina delavstva odgovorila, da zadostuje strokovna organizacija za vse slučaje, kadar gre za zboljšanje življenjskih razmer delavstva.

Dve leti sem je pa opaziti veliko spremembo na ameriškem delavstvu. Tisti, ki niso hoteli véasi nič slišati o politični akciji delavstva, so sedaj najbolj glasni in priporočajo delavstvu, naj se organizira politično v svoji stranki, da ne bo potisneno od privatnih velebizniških interesov ob steno.

Zakaj ta sprememba?

Delavcem je bilo sicer znano, da privatni velebizniški interesi igrajo precej veliko vlogo v politiki, ali nikdar se ni politična moč privatnih velebizniških interesov pokazala v tako jasni luči kot sedaj.

Vojna je ustvarila izredne razmere in prinesla ne naraščajočo draginjo. Delavci so upali, da padejo živčne cene po sklenjenem premirju, pa so se varali. Cene življenjskih potrebščin niso šle dol, ampak plezale so navzgor. Delavci so pričeli zahtevati povišanje mezde, ker niso mogli več izhajati in prehranjevati svojih družin. Naleteli so pa pri podjetnikih na gluha ušesa. Nastale so stavke in pri teh stavkah so občutili delavci, da so privatni velebizniški interesi močni, ker so organizirani politično. Izbruhnili je jeklarska stavka in delavci so občutili železno pest. Prišla so na dnevni red vprašanja kot nacionalizacija ameriških železnic po Plumbovem načrtu, ki jo odobrava vse strokovno organizirano delavstvo, in zopet so se delavci prepričali, da so brezmočni, ker nimajo svoje politične organizacije.

Pri vsaki akciji, ki jo je podvzelo strokovno organizirano delavstvo v zadnjem času, se je delavstvo prepričalo, da se mora umakati iz svojih postojank, ki jih je smatralo za nepremagljive, ker ni organizirano politično, njegov nasprotnik — privatni "velebiznis" pa ima perfektno politično organizacijo. To so dejstva, ki so odprla delavstvu oči, da je spregledalo in spoznalo, da ne opravi nič, če ni organizirano politično.

Samostojne delavske politične organizacije ni nihče delavstvu vsilil, ampak zahteva po delavski politični organizaciji je prišla iz delavstva samega, ker so bile razmere ugodne za ustanovitev samostojne delavske politične organizacije.

To je tista nova faza v gibanju ameriškega strokovno organiziranega delavstva, pred katero se že zdaj tresejo privatni velebizniški interesi, dasiravno se nahaja šele v zibelki, ker obeta da se iz šibkega deteta razvije krepak orjak.

Ce bi v Ameriko prišli delavski agitatorji vsega sveta, ki verjamejo v politično akcijo delavstva, ne bi mogli izvršiti tega preobrata v mišljenju ameriškega delavstva, kot so ga izvršili privatni velebizniški interesi s svojo lakomnostjo in samogoltnostjo.

Delavska stranka je tukaj. Na prvo strankino zborovanje je dospelo skoraj dva tisoč delegatov iz osem in štirideset držav Unije. Gibanje je pristno ameriško in nihče ne more očitati, da so ga vprizorili tujezemski delavci. Kakšni so cilji delavske stranke, bo pa povedal njen program, ko ga osvoji strankin zbor, ki zdaj zboruje v Chicagu.

Zastonj je pretakanje solz. — William J. Bryan, večkratni predsedniški kandidat, je na nekem shodu rotill delavce, naj ne ustanovijo svoje delavske stranke, češ, da se imajo delavci za vse pridobitve v zadnjih dvajsetih letih zahvaliti demokratični stranki.

Prihodnje leto imamo predsedniške volitve in Bryan bi rad prihranil delavske glasove demokratični stranki. Delavci se seveda ne ozirajo na take želje, ampak skušnje jih uče, če ne ustanove svoje politične organizacije, da bodo vse izgubili, kar so si sami priborili v teku zadnjih dvajsetih let s pomočjo svoje strokovne organizacije.

Ali je Anglija demokracija.

Ali je Anglija demokracija? Ima li demokracijo? V splošnem se misli, da je Anglija zelo demokracija. Med vojno je bilo dosti krika o demokraciji Velike Britanije. Kaj pa je pravzaprav demokracija?

Na zadnje vprašanje so različni odgovori. V besednjaku (Standard Dictionary) je beseda "demokracija" definirana takole:

"1. Politični sistem, v katerem je vlada pod direktno in kolektivno kontrolo ljudstva; torej ljudska vlada.

2. Država, v kateri ljudstvo sprejema zakone in voli izvrševalne in sodne uradnike bodisi direktno, kot v nekaterih starih grških državah in v mnogih mestih Združenih držav, ali pa potom svojih izvoljenih zastopnikov, kakor v vseh državah Združenih držav.

3. Politična in postavna enotnost; država brez razrednih razlik, ki jih delajo ali favorizirajo zakoni ali šege."

To je torej demokracija, kakršno so si zamislili v sedanji človeški družbi. Zdal pa pogledimo — koliko soglaša vladna oblika na Angleškem z gornjimi definicijami; ako ne soglaša z nobeno omenjenih definicij, tedaj ni demokracija država.

Na čelu angleške vlade je kralj. Njegova oblast je sicer omejena. Navadno pravijo, da "angleški kralj kraljuje, toda vlada ni." Kljub temu je dedni monarh. Ljudstvo ga ne voli in to zadostuje, da Anglija na temelju definicije št. 2 nima demokracije vlade. Obenem je dokaz, da monarhija ne more biti demokracija, pa naj bo oblast vladarja še tako omejena. Država v kateri ljudstvo ne voli najvišjega uradnika, pa naj se imenuje kakor hoče, ni demokracija po gornji definiciji.

Sistem angleške vlade ima tri veje: kralj, lordi in nižja zbornica (House of Commons). Lordi so plemeniti, ki imajo svoje zbornice, ki je višja zbornica angleškega parlamenta (House of Lords) "tež zbornici imajo lordi 672 poslancev. Med temi je 646 poslancev, ki podedujejo svoje se, deže v lordski zbornici po ravno tistem zakonu, po katerem kralj podeduje prestol. Ostalih 26 poslancev sta dva nadškofa in 24 škofov angleške cerkve, ki jih zopet imenuje kralj in imajo se, deže v zbornici do smrti.

V lordski zbornici so trije plemiči kraljeve rodbine, 19 nadvojvod, 29 markijev, 122 grofov (earls), 58 viskontov, 371 baronov, 16 škotskih plemičev, 28 plemičev, dva nadškofa in 24 škofov.

Vsi ti plemiči niso izvoljeni, imajo pa enako oblast kakor poslanci nižje zbornice izvrševati v zadevah apropracij.

Kako se torej to strinja z definicijo št. 2? Ali je to demokracija? Lordov nihče ne voli, imajo pa ravno takšno oblast kakor izvoljeni poslanci. Ali je to demokracija?

Država brez posebnih privilegijev in brez razrednih razlik? Kdor potuje po Angleškem spozna kmalu, da je tam velika masa ljudi, ki se smatra za "nižjo družbo ali nižji sloj", dočim nazivajo bankirje, trgovce, podjetnike in drugo denarno gospodo za "srednji sloj ali razred."

Poleg gori naštetih plemičev, ki imajo dedno zastopstvo v višji zbornici angleškega parlamenta, je še cela armada drugih plovokrvnežev, ki so nekoliko nižji, ali kljub temu imajo dedne plemiske naslove. To so vitezi, baroni in drugi "siri". Po zadnjem letnem poročilu - "Hazel's Annual" je 6255 teh plemičev na Angleškem. Tekom vojne se je število takih malih plemičev pomnožilo za več tisoč imen.

Vsak okraj (county) v Angliji ima lorda lajtnanta in več ali manj pomožnih lajtnantov, dalje visokega šerifa in podšerife. Vse te lajtnante in podlajtnante, ki opravljajo polsodniške funkcije, in šerife ter podšerife, ki so izvrševalni uradniki, nastavlja in odstavlja kralj. To je zopet v nasprotju z definicijo demokracije, ki se glasi, da "ljudstvo samo voli svoje izvrševalne in sodniške organe."

Angleški kralj imenuje tudi člane najvišjega in priznane sodišča in ljudstvo nima absolutno nobene besede pri odločanju, kdo

je sodnik. Ta je tudi proti demokraciji.

Pravijo, da je nižja zbornica najmočnejša veja angleške vlade. Res je, da nižja zbornica nastavlja in odstavlja ministre. Vprašanje pa je, če je ta zbornica res demokracija zastopnika naroda, ko je pa še danes v veljavi pluralni posestniški volilni sistem. Velebizniški imajo pravico voliti v vsakem volilnem okraju, v katerem imajo svoja posestva.

Lordska zbornica sicer ne more več večitati zakonov, ki jih sprejme nižja zbornica, ima pa moč, da lahko odloči za tri leta vsak ukrep, pa naj bo še tako nujen. Daje imajo lordi tako velik vpliv na nižjo zbornico, da lahko z uspehom preprečijo vsak zakon, ki jim ni po godu. To so lordi pokazali leta 1914, ko je nižja zbornica sprejela zaključek za separacijo irski parlament in za odpravo cerkve v Walesu; oba zaključka sta se danes le na papirju, ker ju lordi nečesto odobri.

To je jasen dokaz, da je moč nižje zbornice omejena, kar je zopet proti principom demokracije.

Ampak kralj, lordi in nižja zbornica še niso vsa vlada na Angleškem. Še eno telo je, ki je močnejše, kakor vse omenjene tri veje. To je tajni svet (Privy Council). Tajni svet ima 327 članov, ki so večinoma bivši in večkratni člani ministrstva. Kadar zboruje tajni svet s kraljem na čelu, tedaj izvršuje vso oblast suverena. Na papirju je 327 članov, toda tajni svet nikdar ne zboruje polnoštevilno. Sicer ima vsak član pravico udeležiti se sej, ampak navadno so povabljeni le oni člani, na katere se kralj lahko zanesa, da bodo vse sprejeli in podpisali, kar je predloženo, oziroma kar so že zaključili ministri.

Opis vladne oblike v Angliji pa ni popoln, če se ne dotaknemo osebja na kraljevskem dvoru. Ako bi se še vse drugo na kak način strinjalo vsaj s senco demokracije, je kraljevski dvor naravnost norčevanje iz vsega, kar se imenuje demokracija.

"Družina" angleškega kralja obstoja iz sledečega osebja:

Dvorni blagajnik s tajnikom, pomožnim tajnikom in dvema pisarjema.

Dvorni departament: kontroler, lord hišnik, pomožni lord hišnik, kontrolerjev klerk, glavni klerk in osem drugih klerkov, pomožni kontrolerjev klerk, klerk za nakupovanje potrebščin, plačevalec, gospodar čez kleti, inženirski svetnik in glavni kuhar.

Glavni komornik in njegovo osebje: podkomornik, kontroler, pomožni kontroler, tajnik, pomožni tajnik, glavni klerk in osem pisarjev, nadzornik gledaliških predstav, načelnik ceremonij, osem glasnikov in petnajst vratarjev.

Dvorni slavošpevnik, oskrbnik kraljevske zbirke slik in drugih umetnin, oskrbnik kraljevske orožarne, knjižničar v Windsorjevem gradu, oskrbnik labudov, oskrbnik letne palače Virginia Water, governor gradu Windsor, dvorni zlatar, dva državna paža, trije inšpektorji palače, štirje oskrbniki preprog, štirje osebni kraljeviši šli, štirje kraljevi reditelji, dva domonika reditelja in dva besednikova (speaker) reditelja.

Dalje ima kralj v službi 37 dušnih pastirjev v College of Chaplains, katerim načeluje škof, in 23 zdravnikov ter ranocebnikov.

Nato pride dvorni hlevar z velikim številom častnih jahačev in konjskih hlapcev. Zatem je kraljeva telesna straža, ki se zopet deli v mnoge rede in dostojanstva.

Kraljica ima sledeče osebje: Dvorni komornik, blagajnik, tajnik in privatne tajnice, častni jahači, oskrbnice garderobe, štirje oskrbnice spalnice in celo vrsto drugih služabnic. Kraljeva mati ima tudi svoje posebne funkcije, katerih je malo manj kot kraljičin.

In vprčo dejstva, da angleško ljudstvo vzdržuje vso našeto armado ljudi, ki niso za nobeno korist, kakor da "poveljujejo" kralja, more li Anglija še trdit, da je demokracija?

Angleški pristanišni delavci zahtevajo.

Liverpool. — Pristanišni delavci so izjavili, da zastavljajo 8. decembra, ako niso takoj odsvoljeni neorganizirani delavci.

Proletarska kultura v Rusiji.

Kaj je a književnostjo, dramo in umetnostjo sploh v sovjetski Rusiji?

Na to vprašanje je deloma odgovorila ameriški korespondent Isaac Don Levine, ki je poslal zadnje mesece serijo interesantnih člankov o splošnih razmerah v ruski sovjetski republiki. Ekiškemu listu "Daily News" Levine je bil dva meseca v Petrogradu in Moskvi letošnjo spomlad in tokom svojega kratkega bivanja tamkaj "je neprestano opazoval in izpraševal, stikal in iskal, beležil in zbiral gradivo, katerega je kasneje obdelal v Stockholmu. Njegovi članki, ki bi napolnili debelo knjigo, so zanimivi in obenem zanesljivi radi tega, ker se je pokazal absolutno nepristranskega in je šel v Rusijo le iz tega namena, da spozna resnico.

Drugi opazovalec razmer v sovjetski Rusiji, o katerem se lahko reče, da je pošten in zanesljiv, je Anglež Arthur Ransome, ki je bil v sovjetski republiki v februarju t. l. in je spisal knjigo "Russia in 1919", v kateri je po kronološkem redu zaželežil od dneva do dneva vse, kar je videl in slišal od Petrograda do Moskve in nazajgrede. Ransome sam pravi v uvodu svoje knjige, da njegova knjiga ni spisana za propagando komunizma niti proti komunizmu, temveč je le zbirka suhih faktov, kakršne je našel.

Iz Levinovih člankov in Ransomeve knjige je torej možno posneti nekoliko informacij, kako se razvija proletarska literatura in umetnost v Rusiji. Človek bi mislil, da imajo boljševiki čez glavo opravkov s socializiranjem tovarn, z ekonomskim rekonstruiranjem vsega sistema in predvsem z vojno na stoterih frontah, tako da nimajo časa niti smisla za književnost, gledališča itd. V gotovi meri je to res, v veliko večji meri pa ni tako — in to je zanimivo.

Levine pravi, da je "proletarska književnost" v sovjetski Rusiji pojav, ki se vrši neodvisno od vlade in v mnogih slučajih je vlada tudi nasprotna temu gibanju. Tako n. pr. piše Levine, da je v Moskvi zborovala v maju "sovjetska unija pisateljev in umetnikov", ki je sprejela resolucijo, v kateri se pritožuje, da vlada ne je premalo podpira "proletarsko umetnost" temveč jo celo ovira z vzdrževanjem starih umetniških tendenc, ki nimajo ničesar skupnega s socializmom in so celo nasprotno socializmu.

Levine piše

"Ako si futurist, kubist ali imagist (moderno slikarstvo), ne idi v Rusijo! Tam ni mesta za njih liste v literaturi in umetnosti. Tukaj sledi resolucija novih, proletarskih pisateljev, pesnikov, dramatikov in drugih artistov, ki so organizirali svoj sovjet v komunistični republiki. Resolucija pove vse 'Z ozirom na dejstvo, da komisariat za prosveto noče podpirati proletarske umetnosti, pač pa se zagrizeno drži starih tendenc v umetnosti, ki nimajo ničesar skupnega z novim časom, zaključuje generalni zbor sovjetske proletarske umetnosti v sovjetski uniji pisateljev in umetnikov, da se morajo na široko odpreti vrata socialistični republiki, kar bo na korist izobrazbi delavskega razreda; ker se v futurizmu in kubizmu izraža v glavnem buržoazna umetnost, predlaga zbor, da komisar za prosveto prepreči razširjanje futurizma, kubizma, imagizma itd., pač pa naj pomaga, da se vkorenini v Rusiji prava proletarska umetnost."

To dokazuje, da se je pojavila v revolucionarni Rusiji struja novih pisateljev in slikarjev, ki pa še ni našla milosti pri sovjetski vladi in najbrž je naletela na opozicijo pri starejših ruskih literatih in umetnikih, ki so tudi komunisti.

Levine piše dalje, da ruske tiskarne ne poživajo. "Rudniki morda poživajo, ne pa tiskarski stroji". Kaj pa tiskajo? Knjige in brošure za propagando komunizma. In kaj delajo ruski pisatelji in pesniki, ki so bili še pred revolucijo svetovno znani? V službi sovjetske vlade so in pišejo knjige za propagando in za novo ljudsko šolo. Kaj dela danes na primer Gorki? Urednik je obšne knjižnice in prejema stalno plačo od vlade. V vladni službi je mnogo pisateljev, ki so bili prej

pripadniki buržoazije in pisali so v popolnoma drugem duhu kot pišejo danes; ali dandanes je njihovo prejšnje literarno delovanje brez pomena.

"Ako si pisatelj v sovjetski Rusiji — pravi Levine — in spišeš povest, roman, zbirko pesmi ali karkoli kar je bilo prej v navadi, kaj se zgodi? Nič. Ali zagleda tvoje delo beli dan? Ne. Zakaj ne? Zato, ker ni založnikov. Edini založnik je sovjetska vlada: država poseduje vse tiskarne. V komunistični republiki ni privatnih tiskarn, ni založnikov in tvoj rokopis je brez vrednosti. Ako ga ponudiš vladi, ga pogledajo in če stvar ne obdeluje ekonomskega upravljanja, ki je zdaj na dnevnem redu, ali če ni spisana v komunističnem duhu, si zastojniš pisal. Ako nečes spreminiti svojih nazorov, moraš 'zagnati' pero proč in iti v tovarno; če si pa želiš še dalje služiti kruh a pisateljevanjem, tedaj boš pisal knjige in brošure za komunistično propagando, učne knjige za novo šolsko izobrazbo, povesti in pesmi v revolucionarnem, proletarskem duhu, sociološke in zgodovinske razprave z materialističnega stališča itd. Če si slikar, karikaturist, boš pa slikal plakate, ki so namenjeni za izobrazbo in propagando med kmeti, ki ne znajo čitati. Na tone takih plakatov v ateležijskih slikarni o revoluciji in s karikaturami o kapitalizmu in protirevolucionarjih odpeljejo dnevno iz Moskve na deželo; plakate pa spremlja na tone knjig in brošur. Najboljše pisateljske in slikarske moči so danes v službi vlade. — V Moskvi sem srečal novelista, čigar leposlovna dela so pred vojno dosegla naklado stotisoče izvodov. Pisal je novele v buržoaznem duhu, ali danes ne more spraviti niti enega svojega dela v javnost in dejal je, da bo poskusil izdati svojo najnovejšo novelo v Ameriki."

Kaj pa je proletarska umetnost?

Po mnenju Levineja je proletarska umetnost v sovjetski republiki kakor buržoazna umetnost v svoji otroški dobi. Vsi literarni poskusi so še v primitivnem štadiju in kot taki nimajo še nobene umetniške vrednosti, pač pa imajo vrednost kot material, ki razodeva smaki značaj in notranjost ruske duše z boljševiškega stališča. To velja zlasti za novo, proletarsko poezijo in dramo.

Arthur Ransome piše v svoji knjigi "Russia in 1919", da je 10. februarja t. l. srečal v Moskvi revolucionarnega pesnika Demijana Bjednega, ki je tako prikljubljen med mužiki, da mu dnevno pošiljajo živč v mesto, boječ se, da ne bi tpeel lakote. Bjedni je pesnikoval še pred revolucijo in pošiljal je svoje proizvode revolucionarnim listom, ki so se tiskali v inozemstvu in vihlotapljali v Rusijo. Resni revolucionarji ga niso marali in enkrat se je celo vrčila seja, da li se bodo njegove pesmi tiskale v revolucionarnih listih ali ne. Toda po revoluciji se je tako povspel, da danes prežala vse proletarske pesnike, katerih kar mrkoli med komunisti. Svoje pesmi objavlja v "Pravdi" in drugih listih in te so politično-satirične. Bjedni je sam povedal Ransomu, da se je njegova zadnja pesniška zbirka tiskala v 250.000 iztiskih in vsa naklada je bila rasprodana v dveh tednih. Od osemnajst zvezkov njegovih pesniških del je možno dobiti komaj še dva. To je dokaz, kako se rusko ljudstvo zanima za Bjednijsve revolucionarne, proletarske pesmi.

Dalje piše Ransome v svoji knjigi sledeče o ruski revolucionarni književnosti in šoli:

(Dalje prihodnjik.)

JUGOSLOVANI V AVSTRALIJI ZA REVNE OTROKE V JUGOSLAVIJI.

New York, N. Y. — Iz glavnega urada "American-Jugoslav Relief" se poroča, da je "Jugoslavski odbor" in "Hrvatsko-Slovensko društvo" v zapadni Avstraliji nakazalo 1256 dolarjev in 94c temu pomožnemu odboru za prehranjevanje bednih sirot v Jugoslaviji. Iz tega se sklepa, da Jugoslovani naseljeni v Avstraliji še niso pozabili svoje stare domovine ter se odzvali klicu za pomoč nedolžni mlarotam v stari domovini.

Dosedaj je prejel ta pomožni odbor prostovoljnih prispevkov \$300.572.62.

Jugoslovansko Republicansko Združenje.

3637—3641 West 26th Street, Chicago, Ill.

(Telefon: Lawndale 2407)

IZVARNI ODBOR:

F. Aleš, M. Aleš, M. Anđić, A. Bilić, F. Godina, F. Gottlicher, I. Knežević, E. Kristan, J. Kukulj, M. Lodić, M. Stakić, F. B. Tančar, F. Zajc, M. Zlatnik, J. Zvernik, st.

MADEORNI ODBOR:

F. Kerš, I. Krenić, J. Mihajlović.

GLAVNI URAD:

F. B. Tančar, finančni tajnik, A. H. Skubic, izvrš. tajnik, F. Godina, blagajnik.

GLASILA:

The Yugoslav Review, mesečnik, Glas Proletarac, politički Glas Svoboda, dnevnik, Glasopravnost, Glas Naroda in Prosveta.

Vsa pisma in odgovori pošiljajte naj se pošiljajo edino na sledeči naslov: JUGOSLOVANSKO REPUBLICANSKO ZDRUŽENJE 3637 West 26th Street, Chicago, Ill.

Resen položaj v domovini.

(Iz urada J. R. Z.)

Vsaka stvar ima svoje meje, tako tudi potrpljenje. Dogodki, ki se odvijajo v domovini na Primorskem, komedijanstvo neumnega in za noriško grelega Gabriela D'Annunzio, so dosegli svoj vrhunec in brezmožnost mirovne konference, kakor tudi italijanske vlade, vrhu tega pa velika treznost našega naroda, ki se je v očigled najnevarnejšega obnašanja italijanskega rebela vzdrževal junaško in z mirno in hladno krvjo prenašal insulte d'Annunzirove in fumijskih poboljšav. Potrpežljivo našo trezno sodbo, posebno pa delegacije J. R. Z. v Clevelandu, ki je sprejela Hlačevo resolucijo, da bo naš narod v Ameriki, dokler tuji v domovini pazno zasledoval vse dogodke in da ne bo storil ničesar, kar bi znalo postaviti Jugoslovane v slabo luč.

Nad dva meseca so italijanski ustaši provocirali Jugoslovane z namenom, da Jugoslovani udarijo po njih, da bi potem zavpili med svet: "Barbarski Jugoslovani so preleteli kri zaveznikov", in da bi na ta način dobili simpatije pri ostalih narodih in da bi potem imela Italija nekako pretežno, pod katero bi lahko udarila po Jugoslovanih s svojimi par milijoni vojakov, katerega najbrž ni hotela ravno radi tega mobilizirati, vzkliku temu, da se je že pred nekaj meseci pričela demobilizacija jugoslovanske armade.

Jugoslovani, katerim hoče italijanska imperijalistična vlada napraviti največje krivice, sedaj protestirajo pri vseh velebitih in to daje največje skrbi Italijanom. Mi smo ves čas svarili mirovno konferenco in jo opozarjali na posledice, ki lahko nastanejo, ako se jadransko vprašanje ne reši pravično, toda kakor zglede, mirovna konferenca se ni brigala za pametne nasvete, ker diplomacija stare šole ni hotela poslušati treznih nasvetov, ker ni hotela videti stvari v pravi luči in je delala šahove poteze ne računajoč na končni izid njihove hvarne igre. Jadransko vprašanje ni rešeno. Rešiti ga je hotel vzhodni poet D'Annunzio s svojimi provokacijami, računajoč v prvi vrsti na povoljni izpad italijanskih državnozborskih volitev.

Ampak volitve so izpale povsem drugače, kakor so mislili imperijalisti. Ameriški poročevalci Edgar Ansel Mower poročajo iz Rima: "Rezultat italijanskih volitev daje dovolj hrane za premišljevanje. Trpka resnica je, da so radikalni socialisti triumfirali in dobili 30 odstotkov, ali eno tretjino vseh glasov, medtem ko je katoliška ljudska stranka pridobila 20 odstotkov. Te dve močno organizirani stranki, če bi skušale sodelovati, bi danes lahko kontrolirale usodo Italije, ker na podlagi proporcionalne reprezentacije števila izvoljenih poslancev jim je določen tudi odstotek njihovih glasov. Italijanski socialisti so bili ves čas vojne furije odločno in odprto proti vojni, medtem ko ni katoliška stranka nikoli z navdušenjem odobraval tega konflikta."

Iz tega je razvidno, da junckerstvo v Italiji nima med narodom tiste opore, kakor se je trobilo med svet in da na vse zadnje bo treba le narod vprašati, ako se strinja z imperijalističnimi zahtevami glede jadranskega primorja, ki je jugoslovanski.

Ko je jugoslovanska vlada začela svariti velesile in jim kazala na posledice, ki lahko nastanejo, ako ne stopijo na rep za noriško areleum D'Annunzijsko, je premier Nitti začel takoj upravičevati izid državnozborskih volitev in pojasnjevati sedanjí "težki italijanski položaj."

Italijanski imperijalistični propagandisti in šovinisti so pitali narod z obljubami, da aneksija jugoslovanskih krajev, jim bo prinesla delo, zaslužek in kruh. Mi smo opetovano zatrjevali, da aneksija jugoslovanskih krajev ne bo prinesla belega kruha Italijanskemu narodu in da bo razočaranje veliko. Sedaj se uresničujejo naše besede in premir Nitti je to sedaj javno priznal, ko je rekel, da oni (Italijani) še vedno jedo vojni kruh, da ni ne mesa in ne mleka tudi za največje potrebe. Tudi premoga nimajo.

Po tej izjavi pa pridejo krodočilne solze, za katere je italijanska imperijalistična propaganda poskrbela, da so našle pot v skoro vse ameriško časopisje. To objokovanje in laskanje ameriške simpatije pričebuemo dobesedno:

"Italija je bila edina dežela med zavezniki, ki je šla v vojno na svojo prosto roko. Francija se je burila, ker je Nemčija gazila po njeni zemlji; Anglija, ker je varovala nevtralnost Belgije, Italija je šla v vojno iz treh vzrokov: Radi idealnosti, ker se je odločila, da se žrtvuje za višje ideale, in končno, da dobi v svoje okrilje neodrešen narodni teritorij."

K temu pripomnemo, da danes nobena duša na svetu tega ne veruje, ker vai veruo zakaj je šla Italija v vojno. Vse lepe fraze, vse zavijanje ne pomaga prav nič in tudi ne spravi a sveta one britke resnice, kako se je Italija najprej pogajala z Nemčijo in Avstrijo in kako je privajala vijake na zavezništvo, da je iz njih izsilila oni tajni londonški pakt. In potem nadaljuje:

"Od kar je vojna končala, so Italijani videli, da se njihovim narodnim aspiracijam nasprotuje z največjo trdovrstnostjo, in to jih boli. Vsi naši zavezniki so valed vojne veliko več pridobili kot mi. Ali je bilo vendar vredno nam tako nasprotovati zaradi Reke? Izreden položaj je nastal v Reki in Dalmaciji. Nezadovoljnost ki je vzplamtela v naši armadi in morarcel, je rezultat mnogih naših zmot, predvsem pa — in to izjavim slovesno in s povdarmom — je temu krivo v veliki meri obnašanje naših zaveznikov. Z vse svojo dušo kištem veliko dušni ameriški javnosti da nam pomagata rešiti to pereče vprašanje glede Reke (Trst, Istro, Goriško in del Kranjske, teh krajev previdno ne omeniti). Najnovejši program Tiltonija, ministra za zunanje zadeve je tako zmeren, da bi se moral sprejeti. Mi ne moremo absolutno nič več odnehati."

"Amerika bi morala biti na naši strani — pomagati nam bi morala izvit se iz tega groznega položaja. Obrnil sem se na predsednika Wilsona kot prijatelja, obračam se na ameriški narod kot prijatelj. Nikar ne dovolite, da bo veliki Italijanski narod mislil, da ameriška javnost nasprotuje tistemu, kar je pravično. In ker bo lahko jadransko vprašanje povzročilo nove vojne, zato ga Italija želi rešiti čim prej mogoče."

Italijanski imperijalisti zopet iščejo simpatije pri ameriški javnosti, simpatije za pobetja D'Annunzijske, ki želijo ves civiliziran svet. Nitti zagovarja svoje imperijalistične aspiracije pred ameriško javnostjo, da so pravične. Še daleč ne! In to je bilo ameriški javnosti stonostokrat dokazano. Noben rop ni pravičen in ako Italija hoče v

resnici rešiti jadransko vprašanje pravično in pošteno, potem naj pristane na opetovano pozivo Jugoslovancev, da naj privoli v plebiscit pod nevtralnimi komisiji. Če se res ti kraji, katere je okupirala Italija, italijanski, potem se ji ni treba braniti edino pravične rešitve vsega jadranskega vprašanja. Mi smo opetovano povdarjali, da Reka ni edini kraj, ki je v spisu, ampak ves vzhodni jadranski litoral. S pravično rešitvijo rčakega vprašanja ne bo opravičen rop ostalih jugoslovanskih pokrajin ob Jadranskem morju in Jugoslovani ne bodo nikoli pogoltnili krivice kar meniški tebični. In Jugoslovani ne bo tega zameril noben pravičen narod. Vsek hoče svoje. Svoj apel na ameriško javnost zaključuje: "Italija ne mara nobene nadaljne vojne. Celó z Jugoslovani si želi prijateljskih odnosov. Oni so našli sosedje in morajo radi tega za njihove lastne, kakor tudi naše interese, biti sodeložni naše civilizacije. Mi potrebujemo mir kot prvi pogoj za naše življenje. In končno želimo izjaviti, da so imperijalistične tendence, ki jih pripisujejo Italiji, izmišljene in neopravičene. Italija zahteva samo pravičnost, zato ne obojavljajte se, ampak bodite ji na strani, ker prej ali slej Italija bo zmigala, kajti pravica je na naši strani."

Nočemo naravnost zvati tega častitega gospoda velikega lažnjivca, ampak konstatiramo naj le to, da jadransko vprašanje bi bilo lahko že zdavnaj rešeno, ako ne bi Italija v resnici imela imperijalističnih tendenc in aspiracij in če bi privolila v plebiscit. Italija potrebuje mir, to je resnica in le žal, da so italijanski državniki prišli do te resnice šele sedaj, ko so videli, da so junckerji propadli pri volitvah in da veje med narodom duh nezadovoljstva največ radi imperijalističnih ambicij in zavohene politike in diplomacije. Pa tudi Jugoslavija potrebuje mir in ravno radi tega je ignorirala vse komedijanstvo D'Annunzijske in vse izživanje italijanskih šovinistov in imperijalistov.

Ameriška javnost se je lahko prepričala o iskrenosti Jugoslovancev, angleško časopisje ne more prehaliti jugoslovanske hladnokrvnosti in treznosti in sedaj lahko javnost sodi o italijanskih prizadevanjih, da pokažejo Jugoslovane pred vsem svetom za barbare in neevlizičan narod!

Dvajset milijonska italijanska propaganda v Amerika ni imela tistih uspehov kakorinskih je imela naša, ki ni stala narod niti petnajst tisoč dolarjev. Vsek cent, ki ga je izdalo J. R. Z. za propagando je bil dobro založen kapital in zato apeliramo na ameriške Jugoslovane, da se v tem resnem času vzdržujejo vsakega čina, ki bi dal Amerikancem povod slabo soditi o našem narodu.

V Italiji ni vse prav, italijanski narod je začel misliti bolj trezno in prikel bo čas, ko se bo popolnoma streznil. Med tem časom pa delujmo vsak po svoji najboljši moči za naše višje ideale in za osvoboditev naših rojakov v Primorju.

J. R. Z. stoji na straži in ne opusti nobene prilike, da ne bi je izrabilo v korist celokupnega naroda. Organizacija je nastala vsled volje in potrebe naroda in njen obstoj je mogoče samo, če tako želi narod. Organizujte toraj lokalne organizacije vsepovsod, podpirajte organizacije gmetno in moralno, da bodo čim večji uspehi. Širite evangelij svobode in demokracije med Jugoslovani in priporočajte jim J. R. Z.

Sedaj ko izide oštejtni zapisnik tretje konvencije J. R. Z. v Clevelandu, kjer bo natančno obrisan naš program z ozirom na bodoče meje Jugoslavije in forme vlade, treba da poskrbimo za čim največjo cirkulacijo tega zapisnika med Jugoslovani. Nabirajte oglase pri trgovcih, nabirajte prostovoljne prispevke za čim večjo cirkulacijo zapisnika, da bo narod poučen o naših težnjah in želji.

Vemo, da so po nekaterih kanjih slabi časi, da naši rojaki, promogarji in delavci v jeklarskih industrijah stakajo, zato izjavljamo, da naši nabiratelji teh stavarjev, posebno onih, ki so v slabih finančnih razmerah, ne nadlegujejo, zato pa pričakujemo toliko večji odziv iz tistih krajev, kjer so delavske razmere boljše. Na vsak način pa ne smemo pozabiti na odlok konvencije in njeno željo, da se ta konvencijni zapisnik porazi za eno največjih propagandnih sredstev v dosegu naših ciljev — popolno svobodo vseh Jugoslovancev v okviru federativne, enotne in neoljudne republike Jugoslavije.

Vse prispevke, naročila za oglase in drugo pošiljajte naravnost na glavni urad Jugoslav Republican Alliance, 3639 West 26th Str., Chicago, Ill.

F. S. TACHAR, tajnik J. R. Z.

POPRAVKI IZ SPOMINSKE KNJIGE PRVE SERIJE.

(Iz glavnega Urada J. R. Z.)

Popravki II. del:

Joe Rogaj, Box 52, Hughes, Okla.	5.00
Fr. Kolenc, BPPZ, St. 112, Wick Haven, Pa.	40.00
Mat. Spolar, BPPZ, St. 165, Wick Haven, Pa.	100.00
Ed. Branisel, Cleveland, O.	5.00
Frank Kos, Moon Run, Pa.	5.50
And. Pirc, Wilton, S. D.	5.00
Fr. Skripelj, Cleveo, Ill.	5.00
Katie Stonick, Cleveo, Ill.	2.00
Frank Komotar, E. Moline, Ill.	10.00
Sgt. R. Komotar, E. Moline, Ill.	10.00
Ant. Mravljia, Moline, Ill.	5.00
Fr. Bratonić	5.00
A. Prelenack	1.00
L. Gradšek	5.00
Fr. Gradšek	2.00
Ant. Gradšek	2.00
Joe Zerk	5.00
John Dvornik	1.00
John Mečnar	1.00
St. Buris	1.00
Ant. Rihel	1.00
Mart. Bukovšek	2.00
Fr. Kovac	5.00
Sam Pocuta	1.00
Fr. Lunko	2.00
Jack Breje	1.00
Ant. Križnik, Clonella, Okla.	40.00
Peter Kotar	20.00
T. Lokasek	10.00
Ant. Medved	5.00
Ign. Lovis	5.00
Fr. Kristan	5.00
J. Wilderger	5.00
Joe. Križaj	5.00
John Elsigro	5.00
Annie Elsigro	2.00
Joe. Skofar	2.00
Fr. Bedenčič	1.00
A. Jare	1.00
A. Bedenčič	0.50
Fr. Peterlin	5.00
Ant. Cirar	2.00
Math Kluevšek	5.00
Frank Šivic	2.00
Mat. Koren	2.00
R. Jeglič	2.00
Fr. Furlan	1.00
Joe. Lovis	2.00
Fr. Skvarc	2.00
Geo. Verbovec	2.00
John Erzen, Imperial, Pa.	25.00

Izvele si te popravke ter prilpite v spominsko knjigo prve serije milijondolarskega fonda!

Glavni Urad J. R. Z.

DOHODKI J. R. Z. OD 1. SEPTEMBRA DO 31. OKTOBRA.

(Iz Glavnega Urada J. R. Z.)

M. Milavec, Black Diamond, Wash.	1.00
B. Yerant, Aliquippa, Pa.	.55
Andro Pelhan, Corvin Springs, Mont.	5.55
Joe. Setina, Oregon City, Ore.	1.90
B. Yerant, Aliquippa, Pa.	4.31
B. Yerant, Aliquippa, Pa.	1.00
Katie Dolenc, Hudson, Wyo.	34.00
Local 76, Oregon City, Ore.	5.00
Uredništvo "Car", Chicago, Ill.	8.00
John Blazic, Chicago, Ill.	2.10
John Brus, Lorain, Ohio	4.50

Jakob Zlatnik, Braddock, Pa.	5.00
Agnes Grile, Detroit, Mich.	25.00
M. Stark, Ely, Minn.	7.00
Mike Selan, Sublet, Wyo.	151.00
Frank Grile, Jenny Lind, Ark.	7.25
M. Marušić, Painesdale, Mich.	30.50
F. Kubovskí, Dubuque, Iowa	.55
Anton Hočevar, Bridgeport, Ohio	41.70
John Prostor, Cleveland, Ohio	15.00
J. Istenić, E. Palestine, Ohio	6.35
A. Drobnić, Bridgeport, Ohio	10.00
Frank Trsar, Pullman, Ill.	2.05
Simon Kaučić, Virden, Ill.	2.30
Fr. Jek, West Frankfort Heights, Ill.	2.00
Val. Peternei, Imperial, Pa.	10.00
Joe. Cebular, Vandling, Pa.	9.70
J. Krasovec, Gowanda, N. Y.	5.00
John Langerholec, West Newton, Pa.	6.00
Obresti od bondov	53.00
Martin Koss, Bridgeport, Ohio	11.00
Anton Copp, Staunton, Ill.	10.00
M. Zugelj, Muncy, Utah	2.44
M. Zugelj, Murray, Utah	2.00
J. Brits, Export, Pa.	2.00
Frank Grile, Jenny Lind, Ark.	5.80
Frank Lipar, Tromwald, Minn.	9.00
Povračilo vojnega hitka	12.85
Joe. Pogačar, Pittsburgh, Pa.	27.45
Frank Justin, Lorain, Ohio	51.35
Jack Istenić, E. Palestine, Ohio	6.85
Frank Trsar, Pullman, Ill.	6.00
Joe. Setina, Oregon City, Ore.	66.20
F. Lunka, Cleveland, Ohio	5.00

Skupaj\$680.06

Izveček zapisnika konferenčne seje okrožne organizacije št. 2 JRZ v Dunlu, Pa.

Johnstown, Pa. — Poročilo delegata tretje redne konvencije JRZ brata Louisa Krašne odobreno.

Na poziv okrožnega tajnika, da se nekaj ukrene za uspešnejše nabiranje prostovoljnih prispevkov za JRZ, se sklene vpeljati vplačilne znamke, katere naj se prodajajo članom in rojakom pričenki s prvimi decembrom t. l. Znamke naj bodo izdelane tako, da se jih more vporabljati kot vplačano mesečino s tem, da se jih prilpi v člansko knjižico in tudi na pisma. Tajnik prevzame nalogo, nabave teh znamk in članskih knjižic.

Prihodnja konferenčna seja okrožne organizacije JRZ št. 2 se vrši dne 30. novembra t. l. v "Slovenski dvorani" v Lloyd, Pa. Seja se prične ob deseti uri dopoldne.

Na ti seji se bo ukrenilo tudi vse potrebno glede nabave govornika, ki bi rojakom obširneje pojasnil o jugoslovanskem vprašanju. — Blaz Novak, zapisnikar.

Inozemstvo.

KOLČAK JE ODIGRAL IN ODLOŽIL DIKTATURO.

Sovjetske čete ujelo 8000 Kolčakovih begunov v Sibiriji.

Vladivostok čez London, 26. nov. — "Vseruska" vlada v Sibiriji je podala ostavko. Kolčak je odšel v Barabinsk.

Tijaga, Sibirija, 20. nov. — Sovjetska kavalarija je zajela petnajst vlakov deset milj vzhodno od Omska, ki so bili natlačeni z ženami in otroci Kolčakovih častnikov in a protirevolucionarni sploh. 8000 Ooseb je bilo ujetih in vrhutega so boljševidi dobili na vlakih veliko zalogo streliva in drugega materiala.

Reval, Estonija, 25. nov. — General Šua, šef estonskega generalnega štaba, je izjavil danes, da je ruska severozapadna armada, ki je pod vodstvom generala Jude-niča mislila okupirati Petrograd pred enim mesecem, nehala eskalirati. Vse čete, kolikor jih je pobegnilo v Estonijo, so internirane.

London, 27. nov. — Brezlična brzojavka iz Moskve se glasi, da je dejal Lenin v svojem govoru na drugem vserskem kongresu mohamedanskih komunističnih orga-

nizacij med drugim sledeče: "Napadi sovražnikov na rusko revolucijo so prinesli čudež. Kolčak je dočela porazen in naša zmaga v Sibiriji je zgodovinskega pomena za narode na vzhodu. Istočasno oslabei sovražni napadi na zapadu in jugu. Versalski mir je največji udarec, ki ga je zavdala ententa sama sebi. Ljudstva so na jasnem, da predsednik Wilson ni prinesel svobode demokraciji niti v državah zmagovalcev in danes vidijo svoj dolg, ki jim ga je naložila razkrikana Amerika."

Generalna stavka v Egiptu.

London, 27. nov. — Iz Kaira je prišla brzojavka, da med delavstvom v Egiptu krožijo letaki revolucionarne vsebine, ki pozivajo delavce na generalni štrajk. Med železničarji se je že pričelo stavkovno gibanje. Poroča se, da so železničarji oboroženi do zadnjega noža.

Grof Curzon, tajnik za zunanje zadeve, je dejal zadnje dni v nižji zbornici, da Velika Britanija mora obdržati Egipt, kajti Egiptand doslej še niso dokazali, da se morejo sami vladati. Dalje je rekel, da Anglija ne more kar tako pustiti dežele, ki leži pred vratni Afrike in ob čisti, ki vodi v Indijo.

Pariz, 27. nov. — Said Zagloul paša, predsednik egiptovske delegacije v Parizu, je poslal ponovni apel na predsednika Wilsona za neodvisnost Egipta. Apel se med drugim glasi: "Prosimo, obrnite Vašo pozornost na krave prisore v Egiptu, ki se odigravajo pod barbarsko vlado Anglije. Ne zapustite egiptovskega ljudstva v tej težki uri."

172 socialistov v italijanski abornici.

Rim. — Končano štetje glasov pokaže, da je bilo izvoljenih v novi parlament 172 socialistov (156 levokrilnih in 16 Bisciolatijevih reformistov), 161 liberalcev, 100 klerikaleev, 23 demokratov, 23 poslancev stranke odpuščenih vojakov in 17 republikanov.

Socialisti so torej najmočnejša stranka v parlamentu.

Bogata letina pšenice na Bolgarskem.

Sofija. — Bolgarska vlada je sklenila zgraditi gotovo število novih, velikih žitnic v Varni na obeh Črnega morja za shranbo letošnjega pridelka pšenice, ki je najbogatejši v zgodovini Bolgarije. Pridetek znaša 250 milijonov dolarjev.

ČITATELJ! — All si že član

Književne Matice S. N. P. J.?

Pet knjig! Pet knjig! Pet knjig! SAMO ZA TRI DOLARJE!

Naročnino sprejema in vsa pojasnila daje tajnik

Frank Aleš

2241 South Crawford Ave., Chicago, Ill.

DOPISI.

Chicago, Ill. — Izmed prošelj in apeloj, kateri so bili poslani v zadnjem času na društva, je nedvomno najvažnejši apel za pomoč valed vojne otroščin otrokom v stari domovini. Jugoslovanci so že marsikomu olajšali gorje s tem, da so mu priskočili na pomoč s par dolarjem, tudi otroščin otrokom se je že nekoliko pomagalo, toda ne toliko, kot je potrebno. Nekateri so mogoče že menja, da so jim pomagali dovolj. Hvaljevalno je, kdor je že kaj prispeval, toda nadaljna pomoč je absolutno potrebna.

Društvo "Francisco Ferrer" št. 131 SNPJ je že darovalo v to svrhu 15 dolarjev iz društvene blaginje in nabralo še posebej nekaj dolarjev od posameznih članov tega društva. Na zadnji redni društveni seji dne 7. novembra t. l. se je sklenilo, da bo nabiralo protovoljne prispevke od članov tega društva, dokler potrebujejo otroci v Jugoslaviji pomoči. Valed tega apeliramo na člane, da naj ne pozabijo prispevati vsak po svoji moči, kadar plačajo svoj assessment. Vsak najmanjši dar se sprejme z veseljem.

Nadalje pozivljamo člane društva "Francisco Ferrer" št. 131 SNPJ da se udeležijo polnoletno prihodnje redne seje 5. decembra t. l. ker se vršijo volitve novega društvenega odbora za leto 1920. — Matt J. Turk, tajnik.

Chisholm, Minn. — Vsa znamenja kažejo, da prihaja sedaj ona doba, katero so nam oznanjali napredni elementi že pred pol stoletjem, da se bo zatirano ljudstvo osvobodilo vseh svojih pijavk in izkoriščevalcev in dobilo one pravice, po katerih že hrepeni stoletja in stoletja.

Iz poročil, katere prinašajo časniki, se jasno vidi, kako se drobi ona sila, ki je dosedaj izkoriščala vsa ljudstva in oni, ki se daj izkoriščajo ljudske mase, hitijo sami v propast radi njih slepote, ker ne vidijo, da sami sebe uničujejo s svojo trnoglavoostjo. Dosedaj zatirani narodi se vzdigujejo in zahtevajo iste pravice, katere so dosedaj uživali samo privilegirani.

Eno leto je minulo, ko so bili osvobodjeni narodi, kateri so prej ječali pod težko peto srednje evropske avtokracije in za katere so morali prelivati svojo kri. In isti narodi so korenito pometli z vsemi privilegiji in ljudskimi izkoriščevalci ter jih razkrpili na vse strani sveta. Toda tem znamenjem se še vedno cedijo ali ne po starih kraljevskih in cesarskih prestolih, še vedno se jim vrača spomin na nekdanje zlote čase, ko so živeli v največjem razkošju na račun zatiranih narodov in imajo še vedno upanje, da zopet pridejo na svoja prejšnja mesta, da bodo vladali še z večjo krutostjo nad "svojimi podaniki". Valed tega zbirajo svoje priče ter se pripravljajo, da uničijo napredni duh prejšnjih in sedaj osvobodjenih narodov in da uničijo one sile, ki so prekinile njih prestole.

Toda motijo se v svojih računih, kajti revolucionarni duh bo vedno večji in ne manjši in isti se bo razširjal in postajal močnejši z vsakim dnem in vsi ljudski izkoriščevalci s strahom gledajo v svojo bodočnost, ker so njih dnevi že šteti. Naj zbirajo armade, naj se poslužujejo vseh mogočih sredstev, naprednega duha ne bodo uničili.

Temu dokaz imamo ravno v Rusiji. Nasprotniki sovjetske republike so pomagali protiboljševiškim monarhistom z vsimi mogočimi sredstvi, z denarjem, vojskovanjem, s opravo njih armad, z lažmi in vrag si ga vidi s kom še. In njih uspehi? Porazeni na vseh frontah kljub temu, da je bila sovjetska Rusija odrezana od vsega sveta. In kmalo bo konec civilne vojne v Rusiji in osvobodjena Rusija bo prišla napredovati in vseh poljih.

Poglejmo v druge države. V Italiji se vzdigujejo zatirane mase ter zahtevajo svoje pravice in ne bo dolgo, ko bo tudi tam vstala dosedaj zatirana masa ter obračunala s svojimi izkoriščevalci. V Franciji isto. V Angliji prihaja delavstvo vedno bolj v ospredje in kakor znamenja kažejo, to kmalu prava delavska vlada v Angliji.

V Ameriki se tudi delavci zavedajo, da so upravičeni do boljših razmer in boljšega življenja. Organizirajo se v sindikate, ako ravno ne tako, kot bi bila potrebna. Tada upamo, da ne bo dolgo, ko bo sleherni ameriški delavec organiziran in sicer strokovno in politično. Kajti politično neorganizirano delavstvo si ne more nikdar izboljšati svojih pravic, do katerih je upravičeno. In ko bodo vsi delavci politično organizirani ter glasovali na dan volitev za svoje kandidate, takrat bo nastopila ona doba, ko bo ljudstvo uživalo vse pravice, in ne bo nikakih predpravil, kakor so dosedaj. Na zemlji smo vsi enaki in valed tega smo upravičeni do istih pravic in svobod. Mati naraja ni podarila nobenemu nikakih predpravil, ampak ona deli svoje darove vsem enako brez razloka na stan ali rojstvo. Valed tega je tudi velika krivica, ako si nekateri lastujejo kake predpravice ter zahtevajo vsa naravna bogastva za se in drugi naj pa stradajo najpotrebnejšega.

Valed tega pozivljamo vse delavce, organizirajte se politično in na dan volitev pojdite vsi do zadnjega na volišče in glasujte za delavske kandidate. Kajti le na ta način nam bo mogoče izboljšati naš tužni položaj. Ne prodajajte svojega glasu našim nasprotnikom, ne glasujte za delavske izkoriščevalce. Glasovnice je najnabijte orožje v boju za delavske pravice in tudi najuspešnejše. — Jos. Ule.

Springfield, Ill. — Poročano je že bilo, da smo premogari v Illinoisu vsi do zadnjega premogarija na stavki in nismo nič kaj pripravljeni iti pod starni pogoj zopet na delo. Ampak takšno na izid konference v Washingtonu. Kakor se čuje po vseh premogarskih naselbinah, da se bodo držali zaključkov zadnje redne konference premogarske organizacije v Clevelandu. Ravno tako bo morala izredna konvenca potrditi sklepe konference, ki se sedaj vrši v Washingtonu.

Da so nas stavarke napadli nasprotniki organiziranih delavcev, to je že samoumevno. Med temi nasprotniki so vsake vrste poklici in med temi tudi duhovni. En tak moč je pred nekaj tedni vstal v Beardstown, Ill., in sicer Rev. Mr. Wendall, ter poslal nekako znanilo angleškemu dnevniku "Illinois State Register". V tem dopisu ali članku naj bo še karkoli, je omenjeni rev. napadal premogarje, ker so stopili v stavko in sicer po metodi, ki je lastna samo njemu. Nadalje je napadel premogarje, ker zahtevajo povijanje plače, češ, da imajo še sedaj zadržati veliko; pavšal mu tudi ni, da zahtevajo lastni delavski in pet dni v tednu, češ, da na ta način ne bodo mogli nakopati dovolj premoga, katerega potrebujejo v industriji in prometu. Sploh je nagravil precej lepo pridigo za premogovne barone, ker ti z veliko slastjo poslušajo ali berejo kaj takega. Sploh pokazal se je ta rev. velikega "prijetelja" delavstva. V svojem članku pravi dalje, da premogari zahtevajo plačo od ljudstva za nekaj, kar ne storijo. Pri tem je najbrže mislil sam sebe, ker navadno on in njegovi tovariši prejema plačo za delo, katerega ne storijo nikdar. Nadalje piše ta "prijetelj delavcev", da so nekateri radikalni voditelji delavcev iz Anglije pripovedovali tukajšnjim delavcem, da ne bo treba nič delati, ko bodo delavci dobro organizirani, in da bodo lahko brez dela živeli. K temu naj opomnimo samo to, da se je to vse izkujalo v njegovi glavi, ki je itak prenapeto na vsega, česar navaden delavec ne more dobiti. Pomislil naj samo to, da ameriški delavec produci za petdeset odstotkov več kot angleški delavec in da valed tega Anglija še ni šla bankrot in so nekateri stvari v Angliji ceneje kot v Ameriki.

Kdor pogleda v preteklost samo za par let, mora razvideti, da je bilo ameriško delavstvo oni faktor, ki je porazil nemške čete. Kajti ameriški delavci so porabili vse svoje moči, da so produci-rali kolikor je bilo pač mogoče in da so iz delavskih vrst poklicali vse zmožne osebe v armado. In sedaj se penijo jeze nekateri, ker delavstvo zahteva tudi delež zadnje zmage na francoski fronti. In sicer ta delež, da morejo živeti isto življenje, kakršno se spodi- bi človeku.

Delavski izkoriščevalci so pri-čeli napadati delavstvo, da ono povzroča dragotno in da ovira s svojimi "pretiranimi" zahtevami, da se ne morejo znebiti cene življenjskih potrebščin. Delavstvo samo in sicer organizirani delavci se sami trudijo kolikor jim prepuščajo razmere, da znižajo cene življenjskih potrebščin, dočim merodajni faktorji, ki so pred nekaj meseci zagnali horonški krik, da bodo znižali cene življenjskih potrebščin, ne peka-jo prav nobenega vpeha, da se celo obratno. Dokazi za to so tako vidni, da jih mora celo slepe razumeti.

Nekateri hočejo dokazati, da so premogari živeli "udobno". To je tako perfidna laž, da se ne more najti niti enake. Poglejte samo v pamogarske naselbine in videli boste, kako "udobno" so živeli delavci. Trpeti so morali po- manjkanje in ne samo delavci ampak tudi njih družine. Otroci so morali hoditi raztrgani, lačni in bovi, ker njih očete niso za- služili dovolj za vsakdanje potrebe. — John Gorick.

Barberton, O. — V tukajnji naselbini je preminul rojak Frank Meglič, član društva "Triglav" št. 48 SNPJ. Pokojnik je bil doma iz Iga pri Ljubljani; tukaj zapušta soprogo ter tri ne- dozorle otroke in dva brata, v stari domovini pa stariše in eno sestro, katero je pa pred enim le- tom ubila strela na polju pri de- lu. Pred enim letom je umrl v tu- kajnji naselbini njegov brat Alojzij Meglič, ki je bil tudi član društva "Triglav" št. 48 SNPJ.

Pokojni Frank Meglič je bil mirnega in tihega značaja ter naprednega mišljenja. Bil je splošno priljubljen pri vseh ro- jakih, ki so ga poznali. Bolehal je že dalje časa na srčni napaki in sledujoč se mu je še pridružila naduha, in je podlegel v najlepši moški dobi v starosti 35 let. Pog- reb se je vršil civilno, ker je bila želja pokojnika, kajti odklo- nil je vse cerkvene ceremonije. Truplo počiva na krasnem narod- nem pokopališču.

Samoumevno je, da so nekate- ri verski zagrnjeni zagnali tudi ob tej priliki velik krik, češ, glej- te, brez gospoda so ga pokopali. Vsak tak krič naj si pa zaponi- ni, da društvo "Triglav" še ni nohenemu članu diktiralo, po ka- kem obreda naj bo pokopano nje- govo truplo, temveč je v vsaka- mu prostu dano, da si lahko izbi- ra, kak naj bo njegov pogreb. Ako bi kateri imel članov pred svojo smrtjo izrazil željo, da se surna njegov pogreb vršiti z vse- mi verskimi in cerkvenimi cere- monijami ter da naj se udeleži njegovega pogreba vsa katoliška duhovščina s brezvišenim nadko- fom, se mu bo želja natančno iz- polnila, ako so denarna sredstva na razpolago za pokritje stro- kov. Kajti gospod bog ne plačuje svojih služabnikov, ampak iste morajo plačati ubogi nevedni zemljani, torej dotični, ki jih po- trebuje; kajti znano je tudi že, da ti gospodje zelo redko naredi- jo kaj samo za "bohlonaj".

Ko človek umrje, je mrtve in umrli bomo vsi. Kajti to je zakon narave. Pa naj bo kdo pokopan z največjimi verskimi in cerkveni- mi ceremonijami ali pa civilno, o- čivil se ne bo več. One hajke o- večnem življenju po smrti naj si gospodje pridržijo sami zase, kaj- ti na svetu je vedno manj ljudi, ki bi verjeli v te prazne marnje.

Obitelji pokojnika izrekam moje najiskrenejše sožalje. Tebi Frank, naj pa bo lahka tuja gru- da. — Martin Zeleznikar.

Red River, Wis. — Da ne bom delal nobene krivice denarnemu oddelku pri "Amerikanskem Slo- veneu", potrdjam danes, da je moj brat dobi plačano vsoto, katero sem poslal A. S. dne 7. ju- lija in ki je bila baše poslana po tvrdki Knuth, Nachod & Kuehne potom kajlja v Jugoslavijo. Moj brat je dobi plačano to vsoto 24. oktobra t. l. torej po preteku treh in pol mesecev. Denar pa — mala vzroča — ki je bila poslana potom iste tvrdke na knjigarno v Olomuec RAYNO ISTI DAN in sicer potom denarne nakaznice je bila pa že izplačana 16. sep- tembra. Zakaj taka razlika v ča- su? Najbrže bo ta vgrdok, ker ban- ka ni pri zadnji vsoti ničesar za- služila, dočim je pri drugi posli- stvi tvrdka Knuth, Nachod & Kuehne prišla ali našla s

tem, da je zavlačevala izplačilo, več kot tisoč kron, ker je krona v tem času za toliko padla. Pri vsem tem najbrže je pa shodele: Moj brat se je obrnil s nakaznico na podružnico v Lipkem; nekaj ča- sa sploh ni bilo nobenega odgo- vora. Na vodno dreganje je pa dobi sledeči odgovor: "Well, He sich Geld hat schon" (Navadno se bti potpeljiv). In preprčan sem, da bi banka v Lipkem še ne izplačala denarja, ko bi — kakor sodim — ne bil A. S. sam ne po- dregal.

Valed tega dam še enkrat na- svet: Pomagajte svojem z denar- jem. Pošiljajte ga v registriranih pisnih in naplitate na kverto: "Return receipt demanded." Prejemnik vam bo potem lastno- ročno potrdil prejem in bo valiko na boljšem, ako bo imel AMERI- KANSKI DENAR v svojih rokah. S tem lahko kupi in sicer ČERNE- JE, karkoli hoče, kot pa s kro- nami. Poleg tega je tudi pošilja- tev cenejša. Pošiljate za registra- rano pismo je samo 15c in kot sem že zadnjič omenil, naša pošta jam- ši do zneska \$25 za registrirano pismo. Po sedanjem kursu kron dobi prejemnik za 25 dolarjev 1500 kron. In sedaj naj pa preza- čuna vsakdo sam, koliko ostane v lepši bank, ki se pečajo s pošilja- njem denarja.

Iz bratovega pisma razvidim, da se ne ne izplača pošiljati civil v staro domovino, ker je prevos- nina predraga. Za denar, ki se iz- da za živila in za prevosnino, se kupi ceneje v starem kraju. Po- trebujejo pa oblike in čevlje, tu- di obnošen oblike je dobro do- šla. Upajmo pa, da bo v kratkem odprta paketa pošta, kar bo po- tem nam vsem mogoče pošiljati potrebne stvari v staro domovino in sicer po niski ceni in da ne bo treba plačevati visoke prevosnina, da se gotovi "rodoljubi" iz "Ju- bezni do naroda" vsojijo v staro domovino z raznimi pošiljavami na stroške pošiljalec.

Vas, kar sem napisal, je resnica. Mogoče se bo kdo z gospodov tovaršev "pohujal", ker sem po- alal dopis v "Prosveto". Na to krutek odgovor: Svojeodmo sem poslal izrekan bratovega pisma, ki bi bil zelo zanimiv za naše do- venako javnost "Amerikanskim Slo- veneu", da bi tega posleli. A "slavno" uredništvo A. S. je ni hotelo prebiti dostojnega iz- reka: ker najbrže ni spadal de- narnemu oddelku pri A. S., ki je cenil par centov za svoj slo- VED kot pa doberbi NARODA. In to kaže list, odzroma lastništvo in u- redništvo v pravi luči pred narod- om.

Omenim naj še to, da imam pi- smo bančne podružnice v Lipkem v rokah in da sam prošil poslan- štvo družbe Slovo. Hvala pa Slo- veneu, da naj napredno jugo- slovansko vlado potrdi, da pregle- da poslovanje družbe Kanth, Nachod & Kuehne Co. in podlagi pisma njihove podružni- ce. — Slav. Smolej.

East Newark, Conn. — Ker je precejšnje število rojakov v Edr. državi iz Vipavske doline, bo gotovo marsikoga zanimalo, kako so razmere sedaj in kako so bile za časa vojne v tamošnjem kraju. Valed tega jih bodem na- na kratko opaziti, kar sem bil tak- ven čas v Vipavi in sem v Edr. državi prišel pred kratkim. Kajti valed sedanjih nemogočih razmer mi je bilo nemogoče obetati tam in sem bil primoran se izseliti, ka- kor je to storilo veliko število ro- jakov.

V Vipavski dolini so bile za ča- sa vojne nemogoče razmere. Že od začetka vojne v Italijo, je bila se- la dolina polna vojašev in vsi ko- liko narodnosti. Nekateri so bi- li še domi človekoljubni in so se lepo obnašali napram prebival- cem, toda nekateri so bili pravi divjaki in ljudstva je moralo ve- liko pretrpeti od njih. Nemogoče je vojna podlirja vsakega. Šel mi je pa nemogoče natančno opisi- vse gorje, katero smo morali pre- nati. Omenim naj še toliko, da je cela dolina trpela za pogo- ribe in kup razvalin in sicer še do leta 1915. Upam pa, da je še mar- sikateri rojak dobi pismo od svoje- cev, v katerem je bilo natan- ko vse popisano.

Ko je bilo podpisano premirje med prejšnjo Avstrijo in Italijo, so pa prišli Italijani v to kraj in jih zasedli. Nekaj časa so bili v- orenci ljudstva, toda to je trajalo le malo časa. Kajti kmalo so pri- šli v pravo kurvo pa šli in sicer v repenčje kot potelini na gozde

Valed tega so nastala zelo žalost- ne razmere, katere pa naš ubogi narod mora rad ali nerad prena- šati in sicer molče. Kajti, kdor je nekoliko kritičnega značaja, za- mre, ga takoj vstanejo v laknje ali pa deportirajo v južno Italijo. Ta- ka usoda je že zadelo brez števila rojakov v zasedenih krajih. Ka- kor se more razvideti so se polet- tarji precej trdno valedi v te kra- je. Toda upam, da jim bodo posta- la tja prevroča.

Dušim so drugi slovenski kraji še kolikor toliko svobodni, je na- ša oja domovina še v veliko slab- šem položaju, kot je bila pred vojno. Vzeli so nam še tisto malo pravice, katere smo prej imeli. Valed tega si še marsikateri želi nazaj prejšnjih časov. Mnogo ro- jakov iz zasedenih krajev se je že preselilo v Jugoslavijo in se ne nameravajo več vrniti pod Itali- jo. Kajti ljudje so že do grla si- sedanjih razmer, ker poleg itali- janske tiranije morajo prenašati še nemogoče dragotno in plačevati prave odušne davke. Toda ni- če ne sme črniti niti ene besedi- ce, ker so jim vedno za petami ita- lijski karabinerji.

Sploh, človek se mora razjokati, ko je videl pred vojno veselo in radostno življenje v Vipavi in sploh po tamošnjih krasnih kra- jih, in ako sedaj pogleda življe- nje. Prej vse veselo in živo, danes pokopališče. Ne opazi se nikjer nobenega veselja obrata, vsakdo hodi s sklonjeno glavo in veliko bol v srcu. Ko pomisli, da je o- ran vsa.

In tako življenje ni samo v Vi- pavski dolini, ampak v vseh po- krajinah, katere je ugrabila ni- kdar sita italijanska imperialisti- čna in grabežljiva roka. Nerad sem zapustil moje staro domovi- no, toda bil sem prisiljen in ne- vem, ako jo bom še kdaj videl.

Gotovo se tudi marsikdo zani- ma, koliko slovenskih žstev je bi- lo v Vipavi valed zadnje vojne. Valed tega naj omenim nekoliko rojakov, ki so morali preiti kri za "demokracijo", in marsikateri se jih bo otovo še spomnil, ker so bi- li obče znani v tamošnji okolici. V vojni so padli: Viktor Godina, France Uršič (Lukov), Ljudez Prine, Viktor Žgavce, Tone Tra- jner, Tomazičev (Kolofetovi ali Kuperjevi) trije bratje, Jernaj Jbravatin, Viktor Semč, Janko Kobilj in Tabra, Petjo Andrejko, ki jih je bil v Marburgu, Spaspe- nov, Gustel Brufa, Tone Rehar- je in Irga, Janes Kodolja, Fran- celj Bladenov (padel v bitki na morju), Turek Žgavce, Tone Pe- trič, Franca Stano, Janes Vrič, Jozef Zekelj, Jaki Karšev, Joki Dredinovi in Franca Skofar, in še nekaj drugih, katerih se pa ne mo- gam vseh spomniti. Ob rako jo pri- del izran mola, sta Dredelnovega Ceneza. V sednjem času so pa umrli valed raznih boleznih, katere so tudi obiskale Vipavsko dolino sledijo: Hrovatin, hivi Jupan, Mirko Perhavec, letotako bivši žu- pan, Blagajski iz Hriba, Ketečka in še vsi drugi.

Sploh je zelo Vipavska dolina morala plačati zelo drago zadnjo vojno in v zahvalo so nas predali največjemu našemu narodnemu sovražniku, ki nam tudi "pota- juje z obvestni". — Vladožir Prizorov.

Bay, Minn. — Dne 2. decembra se vršijo spet volitve v mestni občinski odbor in sicer izvoliti šestdeset sodnika in tri občinske zastopnika (alderrane) za dobo dvih let. Za sodnika ponovno kan- didira nam dobro znani in pravi- lni mož John Schafer, katerega pripravljamo vsem slovenskim vo- lilecem, da ga volijo. Ta sodnik se je pokazal kot pravičen sodnik, kar nam svedoči njegovo delova- nje v sednjem času, ko se je vršila stavka v tamošnjem železnem o- brodju. Deputy-Schiff so aretirali veliki broj delavcev brez ka- koga varstva in sodnik je izrekel v vsakem slučaju pravilno raz- sodbo. Valed tega so tukajšnje tovarševje prišlo sigrirati proti njemu. Iz samega tega vzroka, da- lico vsi delavci stopajo, da ni prišel tukajšnjih kompanij in da tisto voli vraga za sodnika.

Se občinskega zastopnika pa kandidira vojak Louis Champa, ki je najbrže v vojski in je v tu- tnjašnji naselbini dobro man in tu- di pripravljen. Valed tega pripo- ročam vsem rojakom, da glasuje- jo za njega. Sploh bi se bilo za- steno ako bi Sloveni naseljeni v tukajnji naselbini ne mogli iz- voliti oni človeka slovenskega ob- činskega zastopnika, ker, nam je

naseljenih še precejšnje število Slovencev.

Opotarij rojake, da se udele- žijo polnoletno teh volitev in volite oboje kandidata, o ka- terih sem prepiran, da ne bodo delali proti našim koristim. — Po- ročevalca.

Melnyra, Pa. — Ker se nisem videl nobenega dopisa iz tukaj- šnje naselbine v nam priljublje- nem listu "Prosveta", sem se jaz nekoliko namenil, da opišem tu- kajšnje razmere, katere pa niso nič kaj povoljne.

Tukajšnja naselbina se nahaja v gozdnih hribih in je oddaljena od prijaznega mesteca Indiana, Pa. takih 12 milj. Naseljenih je tu- kaj še precejšnje število Sloven- cev, ki se dobro razumemo med seboj ter živimo v prijateljstvu.

Kakor v vseh premogarskih naselbinah tako je tudi tukaj iz- bruhnila premogarska stavka, ki še vedno traja. Delo v premogo- rovih popolnoma počiva. Iz govo- rie raznih premogarjev je izpoz- nati, da bodo čakali izida kon- ference ki se sedaj vrši v Wash- ingtonu.

V tukajnji okolici je že zapa- del sneg 1. novembra ter pokril vsok okolico z belo odejo. Za dru- go mi ni nič žal, smilijo se mi sa- mo moje evellce, katere sem ce- lo poletje tako negoval. Ves moj krasni vrtec, ki sem ga naredil nalašč za kako pečlarico, ki bi se me smilila, je sedaj pod snežno odejo. — Podar iz Menange St.

Chicago, Ill. — Ravnokar sem čital v listu "Prosveta" apel društva "Karl Liebknecht" na gl. urednika "Prosvete", da naj- lopusi v listu vse nepotrebno pi- sanje, kot n. pr. komedije od Gaj- le in še več drugih nepotrebnih stvari. Ali naj bo list "Prosveta" samo za člane omenjenega dru- štva? Ali naj naročniki čitajo samo to, kar bodo člani društva "Karl Liebknecht" dovolili pri- nati v listu? Ali mogoče mislijo, da so mirončki tega lista vsi ena- kega mišljenja, kot so oni? Ali v resnici ne sme list primati drug- ga kot zauparane politične vesti in članke ter debate o jedno- tni zapiski? Opušitjo naj še priobčevanje zdravniških nasve- tov dr. Kerna in polemizirajo sa- mo o prohibiciji. Nibee mi ne mo- ro oporekati, da človek ravno ta- ke potrebuje razvedrila kot podli- čnega čita. Kajti priprost dela- vec mora itak garati cel dan v to- varni ali sploh delavci in mora imeti cel dan svoje misli pri delu in ko se vrne zvečer utrujen tele- son in duševno domov, rad čita kaj prijetnega, da se razvedri.

Mislil, da zdrav humor nobene- mu ne škoduje. Saj itak postaja vse vedno bolj zauparano, puno in prazna in gnjila hinavska po- litika poskuša zastupiti vse člo- veštvo z laži-demokracijo. In ravo- no tam, kjer vlada prava demo- kracija jo pa hočejo uničiti. In ako hoče človek kritizirati hi- navštino in laži jo pa izpostaviti vsakovrstnim preganjanjem. Tudi našim otrokom so pričeli zastup- liti njih načina erez s hinavštino in lažmi. Vse postaja vedno bolj avtokratčno. Ti ne smeš pinstega, ti ne smeš tega čitati, ti ne smeš tega jesti, ne smeš tega piti in ravnati se moraš tako, kot jaz ho- čem in se meni zdi dostojno.

In ako bo list "Prosveta" pri- čel prinašati samo društvena na- zanila, debate o jednotlivih zapi- skih itd., nima nobenega pomena za veliko število naročnikov. Valed tega opozarjam člane dru- štva "Karl Liebknecht", da naj prenešajo, da niso vsi naročniki njih misli in naziranj in da se marsikateri drug naročnik zanima za vse druge stvari, kot se pa oni. To naj prenešajo in potem naj pridejo na dan s svojimi nasve- ti. Čim bolj raznovrstno gradivo prinaša list, tem zanimivejši je, to mi mora vsakdo priznati. In tega nadziranja nsem nama, ampak mnogo drugih naročnikov je iske- ga mišljenja. — Fanni Wegel.

Clinton, Ind. — Jugoslovani naseljeni v tukajnji okolici la- stujejo večinoma voje hiše in kos zemlje, katero pridno in skrbno obdelujejo, kar se sedaj izplača v sedanjih dragotnih vseh življen- skih potrebščin. Ako primerjamo sedaj cene vseh življenjskih po- trebščin in zaslužek, pridemo do zaključka, da naši zastopniki na konferenci v Washingtonu za za- htevajo nič preveč in da takore- koč zahtevajo samo polovico v primeru z dragotno živili.

V veletrgovini so cene nekaterih življenjskih potrebščin nekoliko padle, toda v trgovini na drobno so pa nasprotno še višje. Kajti nekateri trgovci na drobno so namreč mnenja, da se ne splača prodajati in vzdrževati trgovine, ako nimajo pri vsakem funtu najmanj osem centov čistega dobička in nekateri hočejo imeti še deset centov. In kar eden stori, posreduje drugi, ker so tudi nekateri zvezani med seboj. Ker pri skladu nimajo deset centov dobička, da sploh ne morejo prodajati in ga nimajo v zalogi in potem se pa izgovarjajo, da ga ne morejo dobiti. Ako hoče dobiti sladkor, moraš romati od prodajalca do prodajalca, predno ga dobiš. Prodajo ti ga pa samo en funt in še za tega moraš plačati 17c.

Kakor smo pred nekaj meseci hodili žejni od Ponceja do Pilateja, da smo dobili kakšno kapljico za žejna grla, ravno tako hodijo sedaj gospodje in kuharice od Ponceja do Pilateja, ter moledujejo za sladkor. Kako naj bi to mlačili, sploh ne vem. Menda smo dobili to kot delež zmage?

Prebiram razne časnike v vseh jezikih, katerih sem vsaj nekoliko zmožen in v večini vseh najdem, da se je povrnilo že veliko število premogarjev na delo. Toda jaz sem neke vrste neveren Tomaž, in kar sam ne opazim, tega ne verjamem in nisem sam tak neveren Tomaž. Kajti prišel sem do zaključka, da čim manj verjamem raznim poročilom, tem boljše za me. Verujem pa rad, da je prišlo le primanjlo premogarjev, ker ga z lažmi in zavijanjem ne morejo kupiti naši nasprotniki. Tudi je bilo razglašeno, da bo električna železnica ustavila svoj obrat in da bo obiskala našo naselbino poučena kara samo trikrat na dan. Koliko je na tem resnice, so ne ve.

Stavka se tukaj vrši tako mirno, da sploh nihče ne omenja. Kolikor izpoznam iz milijuna premogarjev, se ne nameravajo prej vrniti na delo dokler ne bo pogodba gotova. Najpotrebnejše delo pri premogorjih opravljajo kurjaci in bosarji. Parne pisčalke tulijo vsak dan in miho kličejo delavce na delo. Toda zaman je vse. Delavci se niti ne zmenijo ne za ta klic in se le pomenjujejo, da je škoda premoga, katerega rabijo za vzdrževanje ognja. Stavka je sploh tako mirna, da se starejši ljudje ne pomnijo tako mirne stavke.

Nekateri, ki še nikdar niso okusili trpkosti življenja delavcev pravijo, da so premogorji znoreli, ker zahtevajo tako visoko povražje plače; kraji delavcev jim pa sploh ne more iti v glavo. Vsem tem bi jaz lelel, da bi sami šli vsaj za en mesec v promogorov in delali, kot smo mi ter bi prišli, ni živeti ob zaslužku, kakorčnega smo dobivali, sploh da bi živeli v razmerah premogorja vsaj en mesec. Potem bi takoj bili drugega mišljenja.

Za povražje plače za 60% imamo dva vzroka in sicer vedno na račun cen življenjskih potrebščin in ker nismo dobili nobenega prihodnjaka v zadnjih dveh letih, živela so se pa vedno dražila.

Od leta 1914 smo premogorji dobili povražje plače samo za 37c, dočim so se razna živila in druge življenjske potrebščine podražile za 110 odstotkov. Kako naj potem živimo, naj pa premišljujemo naši "prijetelji".

Kat se tice krajnega delavstva pa nekateri zopet napačno tolmačijo. Pravijo, da ne bomo potem mogli toliko premoga producirati, kot se ga potrebuje. Računimo: Navadno smo delali po 200 dni povprečno na leto, kar znese po osem ur na dan 1600 ur na leto. Ako pa delamo po šest ur na dan, bomo delali 250 dni na leto. Ako bi v resnici tako zelo potrebovali premog, čemu smo pa potem imeli vsako leto toliko neprosto-volnih počitnic? Čemu je bilo toliko delavcev brez dela? Saj živeti moramo vsi in sicer dan v letu moramo imeti živila. Kako naj pa živimo, ako ne bomo delali? Saj ne moremo pomisliti polha ali pa medveda? To naj razmišljajo oni, ki so tako nasprotni krajšemu delavstvu.

Poleg tega je rudar v vedni življenjski nevarnosti in opravljati mora svojo delo v slabem zraku dan za dnevom. In to škodi njegovemu zdravju. Vedno se nam pridržuje, skrbite za svoje zdravje, je, toda da bi odpravili varnostne raznih bolezni tam, kjer je največja potreba, pa ti moderni reformatorji ne morejo priti.

Vsako vidi premogorja, ako kak dan nekoliko več zasluži kot

delavec na čistem in zdravem zraku. Toda njegovo nevarno delo, pa nihče ne vidi. Koliko smo premogorji zaslužili v zadnjih letih naj navedem, da bodo videli oni, ki vedno vpijejo, kako dobro so služili premogorji. Povprečen premogor v tujaknji okolici je zaslužil l. 1913 \$703.38, l. 1914 \$630.00, l. 1915 \$671.78, l. 1916 \$782.08, l. 1917 \$903.98, l. 1918 \$1.516.41. In tega lahko vsako razvidi, kako ogromno vso smo zaslužili v zadnjih letih. Ta tabela kaže zaslužek povprečnega premogorja v državi Indiana; v Illinoisu pa menda še toliko niso. In potem naj se pa nekateri čudno vidijo, zakaj so premogorji zahtevali zahtevali 60 odstotkov povražja plače?

Ne oziramo se, kako nas imenujejo naši "prijetelji" in njih glasila, ki vedno pišejo, da je delavec nič vreden. Danes se pa že vidi, koliko je delavec vreden, ker ne morejo vsi naši "prijetelji" spraviti niti ene tone premoga na površje in lastniki premogovih rovin ne morejo šteti lepe dividende oziroma dobička. — Victor Zupancič.

Beas Creek, Mont. Kakor v vseh Zdr. državah, tako so tudi tukaj vsi premogorji na stavki. Kakih sredstev se pa lastniki premogovih rovin poslužujejo, da bi nas spravili nazaj na delo, naj pa svedočijo naslednje vrstice: 18. novembra t. l. se je v tujaknji naselbini naenkrat pojavila vest, da je spor med zastopniki premogorjev in lastniki premogovih rovin poravnani in da naj se vrnemo na delo. Vsako je z veliko napetostjo čakal izredne seje, da zve resnico. Na seji nam je pa bilo pojasnjeno, da je vse skupaj samo laž in nič drugega. Na isti seji smo dobili poročilo, da so gotove osebe delile neke letoške med delavce, ki so bili baže spisan v gl. uradu premogarske organizacije U. M. of America, da so se premogorji v Wyomingu, Utah in Colorado že vrnili na delo in da naj se tudi mi povrnemo na delo, češ, da so pogajanja v polnem teku in da nam je zagotovljeno, da dobimo vse, kar zahtevamo. Ti letaki so bili razposlani na vse krajevne podružnice te organizacije. Seveda, je bilo takoj pojasnjeno od uradnikov, da je to samo "trick" in nič drugega. Premogorji so takoj zavrgli vse te pozive ter se niso niti najmanj brigali za te laži. Ti letaki niso bili izdani od premogarske organizacije, kar je bilo izpoznavi že iz tega, ker je manjka pečat in so bili pisani s pisalnimi strojem. Lastniki premogovih rovin naj bodo le prepričani, da s takimi in podobnimi "tricki" nas ne bodo spravili v rove. Podpišejo naj pogodbo in z istim dnevom se bomo povrnili na delo.

Sploh se ne opazi niti najmanjša volja med tujaknjimi premogorji se vrniti na delo, dokler ni pogodba podpisana. Stavka se vrši tako mirno, kot je sploh le mogoče in vsi so enih misli. Poleg tega nam pa še pomaga narava sama, ker imamo izredno krasno vreme. Kar se tice živil smo tudi še dosti dobro preskrbljeni. Vsi delavci smo tudi prepričani, da je je zmaga naša.

Ako človek malo premisli današnji položaj, vidi, da se vse izpreminja in da ima takorekoč ves svet oči obrnjene v Rusijo. Da, izpolnilo se je prerokovanje grofa Tolstoja, ko je rekel: Po velikem svetovnem klanju pride preobrat na vzhodu. In tako se je tudi zgodilo. Nihče ne more zanikati, da domalega ves svet simpatizira z Rusijo. Kaj se hoče? Atmosfera je prenapolnjena tega duha, ki veje iz Rusije in pravi umetnik bi bil oni, ki bi iznael sredstvo za po-tlačitev te atmosfere.

Nekateri hočejo na vsak način vedeti, da se v Ameriki zelo razširja nevaren bolezni, katerega namen je očrčiti sedanje razmere. Toda vsako, kdor le kolikaj trezno premisli, dobro ve, da to ni noben boljševizem, ker isti je samo v Rusiji, ampak, da vlada splošna nezadovoljnost, katere je nastala vsled vedno večje draginje vseh življenjskih potrebščin. In ta nezadovoljnost bi se lahko odpravila takoj, ako bi se izpolnila ona obljuba, katere so nam dajali za časa zadnje svetovne vojne. Vsako je lahko prepričan, da takovani boljševizem vzgaja, da namni veleprofitarstvo z navija-njem cen življenjskih potrebščin in čemu? Vsi delavci stega profiterstva. Amerika je bogata na

vse, kar sploh človek potrebuje za vsakdanjo življenje, to mi mora vsako priznati in zato imamo dokaz iz sedanje vojne. Kolikor milijonov in milijonov ton živil se je porabilo samo za vzdrževanje armad tukaj in Evropi, ko je vendar Amerika zalagala vse armade na bojišču v živili. Draginja ni bila tako velika kot je sedaj. Armade so demobilizirane, v Evropi se ne izvaža več toliko živil, kot se je za časa vojne, toda kljub temu draginja vedno večja. Poljski prideniki so bili letošnje leto izredno bogati na vsem, toda čuti se že pomanjkanje. Kje je vzrok?

Gibanje, katero se je pričelo za odpravo draginje, je zaspalo, kakor vsa znamenja kažejo. Delavstvo ne more izhajati s sedanjo plačo, to je tako jasno, kot beli dan. Ako so živila dražja, mora tudi delavec več prejeti plače. Toda, kaj se godi z delavci, ki zahtevajo zboljšanje plače, da zamorejo vsaj pošteno preživeti sebe in otroke, sploh družino?

Izpostavljeni so vsakršnim preganjanjem, dočim soni, ki so varok vsemu temu nezadovoljstvu, šetajo pristo in lahko bi rekli, da imajo popolno pravico še nadalje odirati ljudstvo s svojimi pretiranimi cenami. To je varok vsega nezadovoljstva, katero naravnost vedno bolj in bolj. Ko bi merodajni faktorji prišli tako trdo veleprofitarstvo, sploh ljudske izkoriščevalce, kot so n. pr. premogorje, ki so stopili v stavko, ker lastniki premogovih rovin niso niti hoteli slišati o naših zahtevah, bi se ta nezadovoljnost takoj razpršila kot se rosa v poletnem jutru, ko prisije solnce.

Toda ne, delavce se hoče pritrati v one razmere, katere so vladale pred administracijo Abrahama Lincolna, to kažejo vsa znamenja. In ako bi Abraham Lincoln živel v današnjih časih, bi se gotovo razjokal, kot se je takrat, ko je podpisal splošno mobilizacijo čet severnih držav, ko je bil prisljen začeti vojno z južnimi državami ali federalisti za osvoboditve črnih sužnjev. Tako se svet izpreminja.

Pravice in svobodščine, katere jamči ustava Zdr. držav se vedno bolj teptajo in vsako jih razlaga tako, kot je njemu najbolj prav. Pripravo ljudstvo nima nikakih pravic več in še to mrvi, kar ima, se mu namerava odvzeti.

Kakor se razvidi, nameravajo a silo zatreti vso to nezadovoljstvo, katero se razširja vedno bolj in bolj. Toda, na kako napačni poti so. Študirajo naj zgodovino, pred oči imajo takorekoč dokaze, da s silo se ne potlači nobene nezadovoljnosti. Kaj se je zgodilo z Rusijo? Iz te naj se učijo vsi oni, ki hočejo s silo zatreti vsako nezadovoljnost.

Omenil sem že nekoliko glede živil, kako silno dražijo. In ravno pri distribuciji živil ni nobenega reda. To razvidimo iz poročil, katere prinašajo nekateri časopisi. Dobro se še spominjam, ko so poročali, da so toliko in toliko železniških vozov in te vrste živil uničili. Dobro se še spominjam, ko so poročali, da so toliko in toliko železniških vozov krompirja izločili ob železniški progi da je segnil in da niso pustili revnemu ljudstvu, da bi istega prebral in porabil zase. Čemu vse to? Čemu gromaditi razna živila, jih pustiti da se pokvari? Edino vsled profiterstva, da na ta način umetno napravijo pomanjkanje živil in da lahko cene navijajo, kakor se jim poljubi.

Pred nekaj dnevi sem čital, da nameravajo zavezniški potopiti vse nemške bojne ladje. Čemu? Ali bi jih ne mogli porabiti v druge vrste? Ako niso porabne za tovrni ali osebni promet, ali bi ne mogli porabiti materiala teh bojnih ladij za druge parnike? Ne, veleprofitarstvo ne dopusti tega.

V poletnem času smo premogorji v tujaknji okolici delali po dva do tri dni v tednu in nihče nas ni vprašal, kako živimo z našim zaslužkom in ako imamo kake prihranke? A sedaj, ko vprašamo za prihodnjak, so pa takoj prišli kričati, da nasprotujemo vladi, da delamo proti ljudstvu, češ da narod trpi. Seveda, trpi, toda kdo je vzrok? Saj tudi mi trpimo, ker smo na stavki. In tega je kriv, da, vsa tega trpljenja? Ali ne nikdar sito profiterstvo? — Geo. Gornik.

Sanborn, Wis. — Ze iz mard-katere slovenske farmarske naselbine sem opazil kak dopis v "Prosveti", iz tujaknje se precej zli-

ke farmarske naselbine, v kateri oas je naseljenih okrog 130 Jugoslovanov, Slovencev in Hrvatov, pa nisem opazil še nobenega. Razumno, da prej ni bilo časa, ker smo vsi imeli precej dela na polju.

Pred nekaj časi sem opazil v "Prosveti" dopis nekega rojaka v katerem je opisaval, kako težko je delo na farmah. Vsem drugem mu jaz rad pritrdim, ker dobro vem iz lastne skušnje, da je v začetku res tako težko delo na farmah, edino v tem se ne strinjam z njim, ker priporoča rojakom, da naj se nikar ne selijo na farme.

Jaz bivam že šest let na farmi in nikdar nisem imel tako lepega življenja kot ga imam sedaj. Prej sem delal v raznih tovarnah in nisem nič imel. Sedaj imam pa lepo urejeno farmo, se precej repov v hlevu in nekaj rileev v avinjaku. Prve tri leta je bilo v resnici težko, ker sem kupil popolnoma neobdelano in zaračeno zemljo. Treba je bilo vse izkultivirati. Prvo leto trudapolnega dela je v resnici kazalo, da ne bo iz vsega skupaj nič, toda nisem obupal, ker sem vedel, da se mi bo trud isplačal. Drugo leto je že bilo boljše in tretje leto sem že lahko postavil potrebno poslopje in napravil vodnjak. Ko se je bližalo četrto leto k svojemu koncu, sem bil pa bogato poplačan. Kajti farma je že lepo urejena, potrebno poslopje a stanovanjem vred postavljeno in sploh, ves trud se mi je bogato isplačal. Prva štiri leta v resnici nisem naredil za vse stroške, katere sem imel, kajti treba je bilo nakupiti vse potrebno farmarsko orodje in druge stvari. Toda naložen denar se mi sedaj dobro obrestuje.

Kljub težkemu in napornemu delu petih let, smo ostali še čvrsti za vsako delo in sklenili sem, da me nihče več ne pripravi, da bi šel delati v tovarne ali rudnike. V resnici, da je v zimskem času nekoliko bolj dolgočasno kot pa v mestih. Toda tudi ni tako hudo, kot se kakšen domišlja. Farmarji eden drugega obiskujemo, ter politiziramo o sedanjih razmerah. Poleg tega nas pa še obišče vsaki dan najljubši prijatelj "Prosveta", v katerem dobimo našega svetovaleca, in nam prinaša vedno dobre novice in razna poročila iz celega sveta.

Iz poročil razvidim, kako se morajo delavci boriti za boljše košček kruha. Iz celega položaja razvidim, da je sedaj še veliko slabše za pripronega delavca, kot je bilo pred šestimi leti ko sem jaz zapustil delo v tovarni ter se preselil na farmo. Tudi imamo pa mirno in udobno življenje, kakorčno le zamoremo pričakovati v sedanjih časih. Za vse pa sploh ni nikjer.

V tujaknji naselbini imamo tudi katoliško cerkev, v kateri je pa skoro vedno le "duh". Navadno pride vsaki mesec enkrat duhovnik, toda le toliko, da pogleda, ako še ni veter odnesel cerkve. Pred nekaj časi sem je pripeljal duhoven z avtomobilom, ki je ravno na mene naložil, ko sem bil na poti na polje, ter me njegov spremljevalec vpraša, ako je kaj Hrvatov naseljenih v tujaknji okolici. Odgovorim mu, da jih je precej in nato ga vprašam, zakaj bi rad imel Hrvate. Odgovori mi, da je treba cerkev prekriti, ker že pušča. Jaz mu pa odgovorim, da bodo Hrvati najprej popravili strehe na svojih lastnih poslopih in potem šele na cerkvi. To mu pa ni kaj posebno ugajalo in je odkril, od kjer je prišel. Sploh tujaknji Hrvati niso nič kaj navdušeni za cerkev in kakor sem slišal so menda vsi "ta nove vere". Kaka je ta, jaz ne vem, ker se sploh malo brigam za vero.

Kot sem že omenil, je naseljenih tukaj okrog 130 Jugoslovanov, ki se vsi dobro razumejo med seboj, posebno še mladi svet. Ta se kar leni med seboj. Hrvat poroči Slovenko in Slovenka pa Hrvata. Tako smo že sedaj takorekoč vsi pomešani med seboj. In to ni nobena škoda. Veliko Hrvatov je tudi že narodenih na list "Prosveta" in se jim zelo dopade. Čitajo ga z velikim veseljem.

V zadnjem času se je sprožila v tujaknji naselbini ideja, da bi postavili "Jugoslovansko dvorano", v kateri bi prirejali razne veselice in druge zabave. Kajti vsi drugi narodi, ki so naseljeni v tujaknji okolici imajo svoje lastne dvorane, je Jugoslovani nimamo nobene. Sploh se jako občuti potreba dvorane, v katerih bi tudi lahko prirejali kake podučne predava-

nja o poljedelstvu. Pozivljam vse tujaknje rjake, da se za stvar zavzamejo in pridejo do končnega zaključka. Koristilo bi vsem.

Tukajanje mesto šteje kakih 600 prebivalcev in ima mlekarno, dve prodajalni, banko in je oddaljeno od mesta Duluth, Minn., kakih 70 milj s katerim je zvezano z jako lepimi cestami, ki so tlakovane. — F. H. slovenski farmar.

Royalton, Ill. — Pred nekaj meseci sem poslal neki moji sorodnici v stari domovini na Dolenjsko v pismo en dolar in sedaj sem pa dobila odgovor, ki mi poroča, da je dobila pismo in denar. Pismo je dobila zaprto. Obratno pa sem jaz dobila pismo odprto, iz česar sklepam, da prihajajo pisma v Jugoslavijo iz Amerike zaprta, dočim jih morajo v Jugoslavijo oddajati odprta. Toliko v poljasnilo rojaku Charles J. v Nokomis, Ill. —

Stavka je tukaj popolna in se vrši popolnoma mirno. — A. Z.

Star City, W. Va. — O delavskih razmerah ne morem poročati, ker vsi počivamo. Kajti premogarska stavka je popolna. Premogarski baroni poskušajo na vse načine, kako bi obratovali svoje rudnike, toda zastoj je ves njihov trud.

Pred kratkim se je tukaj ustavila škrtica ter za spomin pustila sinčka družini Josip Linikarjevi. Vsi delavci smo praznovali 22. novembra, ko je dobil ta novi član družine svoje ime. Kljub stavki smo praznovali ta dan prav po starokrajako in se zabavali pozno v noč.

V tujaknji okolici se je sedaj raznesla vest, da bomo v kratkem pričeli delati. Koliko je na tem resnice, bo pokazala bodočnost. Vsi težko pričakujemo oddolžne konferenco v Washingtonu. — Premogar.

Kratke vesti iz Barbortona, O.

Rojak okraden med delom. — Joe Lah, dobropoznan mladenič v tujaknji naselbini, vpolen kot kurjač v tovarni "Columbia Chemical Co." se je izjavil, da ne bo več hodil na delo v praznični čbiki ter ne bo nosil s seboj niti ure ne denarja.

V tej tovarni imajo namreč delavci svoje shrambe, v katere spravijo boljše obleke, ko se oblečejo v delavno. Te shrambe so opremljene s ključavnico, da vsako lahko zaklene. To je storil tudi omenjeni rojak. Toda bil je zelo razočaran, ko je prišel od dela ter se hotel preobleči. Našel ni ničesar in njegova shramba je bila prazna. Izginila je obleka, denar in ura. "Ljubeznivi" prijatelj mu je odnesel vse. Okraden rojak ceni vse ukradene stvari nad stoipetdeset dolarjev.

Zdravstveno poročilo za državo Ohio. — Zdrav. urad v Columbusu, O., je izdal mesečno poročilo za pretekli mesec, v katerem poroča, da je bilo prijavljenih mesece oktobra 1171 slučajev davi-

ce, 863 slučajev škriptice, 125 slučajev influence, 78 slučajev koz, 401 slučaj vročinske bolezni in 369 slučajev oslovakega kašlja. Kakor se razvidi iz zdravstvenega poročila, se država Ohio ne more ravno ponahati z zdravstvenim stanjem.

Brez dovoljenja je prodajal krompir. — Tukajanja tovarna "Pittsburgh Valve Fittings Co." je naročila dva železniška voza krompirja, katerega je prodala svojim delavcem po različni ceni. Kot razvažalec tega krompirja je bil določen tudi Mike Schepp, k dela v isti tovarni. Toda ta je, mesto da bi razvažal krompir delavcem, ki so ga naročili, prodal ta krompir na svojo roko in sicer po zelo nizki ceni. Ko je prišel plačilni dan, so delavci, ki so naročili krompir in ga še niso dobili, debelo gledali, ko so videli na plačilnem listku, da je družba odračunila naročen krompir, pri čem so spraševati, kedar, da bodo dobili krompir. Vsi delavci se je pričela preiskava in omenjeni razvažalec je priznal, da je prodal krompir, katerega bi moral razvažati delavcem, in da ga je prodal približno za 50 dolarjev. Sodnik ga je postavil pod tisoč dolarjev varščine in sedaj čaka obravnavo — delavci pa krompirja.

Ogenj je izdal tihotapko kuhinjo za žganje. — V bližnji naselbini Kenmore, O., je nastal ogenj v hiši Roka Gehanova. Pojavila se je bila požarna bramba, ki je ogenj udušila. Ko je bil ogenj ugašen, se je seveda pričela preiskava, kako in kje je nastal ogenj. Varok je bil takoj odkrit, ko je eden izmed ognjevarcev s klicem "boozie". V tem poslopiju je bilo petstoipetdeset galonov namake iz koruzne moke, dvajset zabojev suhih rosin in vsa potrebna priprava za kuhanje žganja. Gehanov in njegov tovariš Paul Mielich sta bila odvedena v zapor.

Ker ni mogel dobiti premoga za denar, je bil prišel na krati. — Pred polletnim sodnikom J. H. Vaughanom v Akronu, O., se je moral zagovarjati radi tatvine delavca Andrew Buxter, star 40 let. Arretiral ga je železniški detektiv, češ, da je ukradel četr tone premoga iz železniškega vaza. Buxter se je zagovarjal, da ni imel namena krauti, toda bil je prisiljen, ker ima doma bolno ženo in tri majhne otroke, ki morajo prežebati. Premoga pa ne more dobiti niti za denar. Sodnik se je takoj obrnil telefončno na vse prodajalne premoga, ki so mu pritrdili, da je bil omenjeni delavec pri njih, ki mu pa niso mogli postreči. Vsi delavci so sicer takoj oprstili obdolženca ter odredili, da se mu takoj dopelja na dom eno tono premoga, detektiv je pa odšel s dolgim nosom.

Bedaj lahko naročite list "Prosveto" svojem v stari domovini. to \$7.00, za pol leta pa \$3.50.

Naročnikom "Prosvete"

Vsi delavci imajo namreč delavci svoje shrambe, v katere spravijo boljše obleke, ko se oblečejo v delavno. Te shrambe so opremljene s ključavnico, da vsako lahko zaklene. To je storil tudi omenjeni rojak. Toda bil je zelo razočaran, ko je prišel od dela ter se hotel preobleči. Našel ni ničesar in njegova shramba je bila prazna. Izginila je obleka, denar in ura. "Ljubeznivi" prijatelj mu je odnesel vse. Okraden rojak ceni vse ukradene stvari nad stoipetdeset dolarjev.

Vsi delavci imajo namreč delavci svoje shrambe, v katere spravijo boljše obleke, ko se oblečejo v delavno. Te shrambe so opremljene s ključavnico, da vsako lahko zaklene. To je storil tudi omenjeni rojak. Toda bil je zelo razočaran, ko je prišel od dela ter se hotel preobleči. Našel ni ničesar in njegova shramba je bila prazna. Izginila je obleka, denar in ura. "Ljubeznivi" prijatelj mu je odnesel vse. Okraden rojak ceni vse ukradene stvari nad stoipetdeset dolarjev.

Vsi delavci imajo namreč delavci svoje shrambe, v katere spravijo boljše obleke, ko se oblečejo v delavno. Te shrambe so opremljene s ključavnico, da vsako lahko zaklene. To je storil tudi omenjeni rojak. Toda bil je zelo razočaran, ko je prišel od dela ter se hotel preobleči. Našel ni ničesar in njegova shramba je bila prazna. Izginila je obleka, denar in ura. "Ljubeznivi" prijatelj mu je odnesel vse. Okraden rojak ceni vse ukradene stvari nad stoipetdeset dolarjev.

Vsi delavci imajo namreč delavci svoje shrambe, v katere spravijo boljše obleke, ko se oblečejo v delavno. Te shrambe so opremljene s ključavnico, da vsako lahko zaklene. To je storil tudi omenjeni rojak. Toda bil je zelo razočaran, ko je prišel od dela ter se hotel preobleči. Našel ni ničesar in njegova shramba je bila prazna. Izginila je obleka, denar in ura. "Ljubeznivi" prijatelj mu je odnesel vse. Okraden rojak ceni vse ukradene stvari nad stoipetdeset dolarjev.

Vsi delavci imajo namreč delavci svoje shrambe, v katere spravijo boljše obleke, ko se oblečejo v delavno. Te shrambe so opremljene s ključavnico, da vsako lahko zaklene. To je storil tudi omenjeni rojak. Toda bil je zelo razočaran, ko je prišel od dela ter se hotel preobleči. Našel ni ničesar in njegova shramba je bila prazna. Izginila je obleka, denar in ura. "Ljubeznivi" prijatelj mu je odnesel vse. Okraden rojak ceni vse ukradene stvari nad stoipetdeset dolarjev.

Vsi delavci imajo namreč delavci svoje shrambe, v katere spravijo boljše obleke, ko se oblečejo v delavno. Te shrambe so opremljene s ključavnico, da vsako lahko zaklene. To je storil tudi omenjeni rojak. Toda bil je zelo razočaran, ko je prišel od dela ter se hotel preobleči. Našel ni ničesar in njegova shramba je bila prazna. Izginila je obleka, denar in ura. "Ljubeznivi" prijatelj mu je odnesel vse. Okraden rojak ceni vse ukradene stvari nad stoipetdeset dolarjev.

Vsi delavci imajo namreč delavci svoje shrambe, v katere spravijo boljše obleke, ko se oblečejo v delavno. Te shrambe so opremljene s ključavnico, da vsako lahko zaklene. To je storil tudi omenjeni rojak. Toda bil je zelo razočaran, ko je prišel od dela ter se hotel preobleči. Našel ni ničesar in njegova shramba je bila prazna. Izginila je obleka, denar in ura. "Ljubeznivi" prijatelj mu je odnesel vse. Okraden rojak ceni vse ukradene stvari nad stoipetdeset dolarjev.

Vsi delavci imajo namreč delavci svoje shrambe, v katere spravijo boljše obleke, ko se oblečejo v delavno. Te shrambe so opremljene s ključavnico, da vsako lahko zaklene. To je storil tudi omenjeni rojak. Toda bil je zelo razočaran, ko je prišel od dela ter se hotel preobleči. Našel ni ničesar in njegova shramba je bila prazna. Izginila je obleka, denar in ura. "Ljubeznivi" prijatelj mu je odnesel vse. Okraden rojak ceni vse ukradene stvari nad stoipetdeset dolarjev.

Vsi delavci imajo namreč delavci svoje shrambe, v katere spravijo boljše obleke, ko se oblečejo v delavno. Te shrambe so opremljene s ključavnico, da vsako lahko zaklene. To je storil tudi omenjeni rojak. Toda bil je zelo razočaran, ko je prišel od dela ter se hotel preobleči. Našel ni ničesar in njegova shramba je bila prazna. Izginila je obleka, denar in ura. "Ljubeznivi" prijatelj mu je odnesel vse. Okraden rojak ceni vse ukradene stvari nad stoipetdeset dolarjev.

Vsi delavci imajo namreč delavci svoje shrambe, v katere spravijo boljše obleke, ko se oblečejo v delavno. Te shrambe so opremljene s ključavnico, da vsako lahko zaklene. To je storil tudi omenjeni rojak. Toda bil je zelo razočaran, ko je prišel od dela ter se hotel preobleči. Našel ni ničesar in njegova shramba je bila prazna. Izginila je obleka, denar in ura. "Ljubeznivi" prijatelj mu je odnesel vse. Okraden rojak ceni vse ukradene stvari nad stoipetdeset dolarjev.

Vsi delavci imajo namreč delavci svoje shrambe, v katere spravijo boljše obleke, ko se oblečejo v delavno. Te shrambe so opremljene s ključavnico, da vsako lahko zaklene. To je storil tudi omenjeni rojak. Toda bil je zelo razočaran, ko je prišel od dela ter se hotel preobleči. Našel ni ničesar in njegova shramba je bila prazna. Izginila je obleka, denar in ura. "Ljubeznivi" prijatelj mu je odnesel vse. Okraden rojak ceni vse ukradene stvari nad stoipetdeset dolarjev.

Vsi delavci imajo namreč delavci svoje shrambe, v katere spravijo boljše obleke, ko se oblečejo v delavno. Te shrambe so opremljene s ključavnico, da vsako lahko zaklene. To je storil tudi omenjeni rojak. Toda bil je zelo razočaran, ko je prišel od dela ter se hotel preobleči. Našel ni ničesar in njegova shramba je bila prazna. Izginila je obleka, denar in ura. "Ljubeznivi" prijatelj mu je odnesel vse. Okraden rojak ceni vse ukradene stvari nad stoipetdeset dolarjev.

Vsi delavci imajo namreč delavci svoje shrambe, v katere spravijo boljše obleke, ko se oblečejo v delavno. Te shrambe so opremljene s ključavnico, da vsako lahko zaklene. To je storil tudi omenjeni rojak. Toda bil je zelo razočaran, ko je prišel od dela ter se hotel preobleči. Našel ni ničesar in njegova shramba je bila prazna. Izginila je obleka, denar in ura. "Ljubeznivi" prijatelj mu je odnesel vse. Okraden rojak ceni vse ukradene stvari nad stoipetdeset dolarjev.

Vsi delavci imajo namreč delavci svoje shrambe, v katere spravijo boljše obleke, ko se oblečejo v delavno. Te shrambe so opremljene s ključavnico, da vsako lahko zaklene. To je storil tudi omenjeni rojak. Toda bil je zelo razočaran, ko je prišel od dela ter se hotel preobleči. Našel ni ničesar in njegova shramba je bila prazna. Izginila je obleka, denar in ura. "Ljubeznivi" prijatelj mu je odnesel vse. Okraden rojak ceni vse ukradene stvari nad stoipetdeset dolarjev.

Vsi delavci imajo namreč delavci svoje shrambe, v katere spravijo boljše obleke, ko se oblečejo v delavno. Te shrambe so opremljene s ključavnico, da vsako lahko zaklene. To je storil tudi omenjeni rojak. Toda bil je zelo razočaran, ko je prišel od dela ter se hotel preobleči. Našel ni ničesar in njegova shramba je bila prazna. Izginila je obleka, denar in ura. "Ljubeznivi" prijatelj mu je odnesel vse. Okraden rojak ceni vse ukradene stvari nad stoipetdeset dolarjev.

Vsi delavci imajo namreč delavci svoje shrambe, v katere spravijo boljše obleke, ko se oblečejo v delavno. Te shrambe so opremljene s ključavnico, da vsako lahko zaklene. To je storil tudi omenjeni rojak. Toda bil je zelo razočaran, ko je prišel od dela ter se hotel preobleči. Našel ni ničesar in njegova shramba je bila prazna. Izginila je obleka, denar in ura. "Ljubeznivi" prijatelj mu je odnesel vse. Okraden rojak ceni vse ukradene stvari nad stoipetdeset dolarjev.

Vsi delavci imajo namreč delavci svoje shrambe, v katere spravijo boljše obleke, ko se oblečejo v delavno. Te shrambe so opremljene s ključavnico, da vsako lahko zaklene. To je storil tudi omenjeni rojak. Toda bil je zelo razočaran, ko je prišel od dela ter se hotel preobleči. Našel ni ničesar in njegova shramba je bila prazna. Izginila je obleka, denar in ura. "Ljubeznivi" prijatelj mu je odnesel vse. Okraden rojak ceni vse ukradene stvari nad stoipetdeset dolarjev.

Vsi delavci imajo namreč delavci svoje shrambe, v katere spravijo boljše obleke, ko se oblečejo v delavno. Te shrambe so opremljene s ključavnico, da vsako lahko zaklene. To je storil tudi omenjeni rojak. Toda bil je zelo razočaran, ko je prišel od dela ter se hotel preobleči. Našel ni ničesar in njegova shramba je bila prazna. Izginila je obleka, denar in ura. "Ljubeznivi" prijatelj mu je odnesel vse. Okraden rojak ceni vse ukradene stvari nad stoipetdeset dolarjev.

Vsi delavci imajo namreč delavci svoje shrambe, v katere spravijo boljše obleke, ko se oblečejo v delavno. Te shrambe so opremljene s ključavnico, da vsako lahko zaklene. To je storil tudi omenjeni rojak. Toda bil je zelo razočaran, ko je prišel od dela ter se hotel preobleči. Našel ni ničesar in njegova shramba je bila prazna. Izginila je obleka, denar in ura. "Ljubeznivi" prijatelj mu je odnesel vse. Okraden rojak ceni vse ukradene stvari nad stoipetdeset dolarjev.

Vsi delavci imajo namreč delavci svoje shrambe, v katere spravijo boljše obleke, ko se oblečejo v delavno. Te shrambe so opremljene s ključavnico, da vsako lahko zaklene. To je storil tudi omenjeni rojak. Toda bil je zelo razočaran, ko je prišel od dela ter se hotel preobleči. Našel ni ničesar in njegova shramba je bila prazna. Izginila je obleka, denar in ura. "Ljubeznivi" prijatelj mu je odnesel vse. Okraden rojak ceni vse ukradene stvari nad stoipetdeset dolarjev.

Vsi delavci imajo namreč delavci svoje shrambe, v katere spravijo boljše obleke, ko se oblečejo v delavno.

Usoda...

Spisal Ivan Boh.

Olga, hči bogatega ogrskega grofa in vdova francoskega barona, je stonela ob verandinem oknu, v katerega so se vpirali zadnji žarki zahajajočega jesenskega solca, ki je tonilo v prostorni pušči, podobno veliki temno rdeči plošči, zgubljačo svojo žarno moč. Njene oči so plavale po pusti, živigajoči semintji; kakor da išče, kaj nekaj, kar nestrpno pričakuje. Obviselo so na zahajajočem solcu, od katerega je bilo videti le zgornji rob temno rdeče plošče, ki se je pa hipno skril v pušči daleč tam na horizontu. Na zemljo je prišel legati mrak. Tam, kjer je solnce zašlo v pušči, je prišlo zaleti nebo, kakor da so nevidne roke zanesle velikanski kres. Olga je gledala ta naravni pojav s trudnimi očmi, njene misli so pa pohitele nazaj v preteklost. Zatopila se je v dogodke večera, ko je bila strta njena sreča.

Prav dobro se je spominjala zabavnega večera, ki ga je pridelal njen oče pred petimi leti v proslavo njenega dvajsetega rojstnega dneva in na katerega je povabil prijatelje iz okolice. Med povabljenimi gosti sta bila tudi neki londonski gledališki igralci in igralca, ki sta prišla v družbi Davida, sina bogatega lesnega trgovca iz okolice. Že od nekdaj je bil David njen ideal, ali oče ni bil takli zvezi naklonjen, kajti David je bil plebejec, čeprav je bil njegov oče milijonar. Po večerji so odšli gostje v salon, kjer so ugajali razne burke in se amejali od sreče. Londonski gledališki igralci je zašlo noročilo Davida z londonsko igralko. Vsi so se smejali tej šali, le Olga je občutila neko bolestin. Ji ni obetala nič dobrega. Poslovila se je pri gostih in oprostila z glavobolom. Po odhodu v svoje sobe ji je še dolgo časa udarjal bučen smeh na ušesa, polagoma so pa vsi glasovi utihnili in v gradu je nastal mir. Olga je tisto noč še dolgo časa bdela, kajti spanec je bežal od nje. Polnoč je petelin, ko je spanec legel na njene trdne oči.

Solnce je bilo visoko na nebu, ko se je Olga zbudila z glasnim krikom iz težkih sanj. Mela si je oči, da so preprosti, ali sanja, ali je res, kar je gledala tronopek prej. Pa saj je nemogoče. Ah to so bile le sanje. Videla je, kako je David objel londonsko gledališko igralko... Ej, pa so bile sanje, se je tolažila Olga. Obledela se je in pozvonila hišnici, ki je prihitela s pisnom v roki. Poznala je pisavo, bila je roka Davidova. Iztrgala ji je pisemce iz rok, da ga hitro prečita. Nervozno je odprla kuverto, prebledela in se zgrudila na zofu. David ji je pisal, da mora po kupčiji nemudoma v London in da naj ga oprusti, ker se ni mogel osebno posloviti od nje. Olga je zbolela in zdravniki so obupali, da še kdaj okreva; toda njena mlada narava je pomagala, kjer je zdravnik veda odpovedala.

Minili sta dve leti, a o Davidu ni bilo glasu, če je živ ali mrt. V nji se je utrdirila vera, da je nanjo pozabil. In ko je nekega dne silil vanjo oče, da naj poroči starega in bogatega francoskega barona, je privolila v poroko. Odkar je oddal David brez slovesa v tuji, daljni svet in se je pričela v nji vrtjeti misel, da je David nanjo pozabil, ker je poročil londonsko gledališko igralko, kar je v sanjah videla tako jasno, kot da se dogodek odigrava pred njo, ji je bilo važno, kdo postane njen soprog.

Olga se je spominjala vseh tih dogodkov, kakor da se odigravajo vprav sedaj pred njo. Pred par dnevi je prejela pismo iz Pariza, da je njen soprog nenadoma umrl. Zlomil si je tilnik, ko je padel s konja.

"Bil je tako čaroben večer, kot nočoj," je mrmrala Olga napoli glasno in zrla v večerno zarjo, ki je rdečila nebo, "ko je bil zadnjikrat tukaj".

Za njo na verandi je nekaj zasumelo. Olga je bila preveč zatopljena v dogodke pred petimi leti, da bi silila lahke stopinje, ki so prihajale sem od vrat. Nekdo ji je na lahko potkal po rami. — Olga — David — Bil je en sam glas, ki se je zvil v radosten in harmoničen krik. "Odpusti Olga, da ti nisem pisal... Dalje ni prišel David. Olga se je oklenila njegovega vrata, v njenih očeh so zakrile solze. David ji je pa pritisnil gorak poljub na ušnice, da jo nagradi za prestano bol.

Tri mesece kasneje so zopet prihajali gostje v grad iz okolice. Bi

la je poroka Davida in Olge. Stara vaska beračica je pa pripovedovala po vasi: "Ej, saj sem vedela, namenjena sta si bila... to je usoda, tako je bilo zapisano v njihovih zvezdah..."

Stric Janezova snubitev

Spisal John Lipovsch.

Ime Mrkarjevega Janeza v Topli vasi je bilo znano v štirih farah. Ljudje so mu rekli stric Janez. Imel je še štiri križe na hrbtni, a bil je še fant. Izpod visokega izbočenega čela je gledalo dvoje modrih dobrohotnih oči v svet. Nos je bil šilast, okoli katerega so se napravile dobrohotne gubice, kadar se je smejal kot poraden otrok dobro umerjenemu dvotipu, da so se mu ušesa raztegnila do ušes, pod šestinastimi in pristrženimi brki sta se pa pokazali dve vrsti smešnih zob, za katere ga je zavidala marsikatera mlada deklica, kateri je zobobol odganjal spanec po noči. Lase je imel vedno skrbno počesane, da je z njimi prikival prva znamenja prihajajoče pleše. Poletni je hodil golorok, v oguljenih platinenih hlačah, o katerih tudi najskrbnejši opazovalec ni mogel dognati, če so bile prvotno črne ali temnomodre barve. Poizmi je oblekel kožuh, če je moral po opravkih iz hiše, na katerega je bil zelo ponosen. Nosil ga je še njegov ded, ki je dočkal devetdeset let, preden se je poslovil od doline solz in šel uživati mir in počitek med svoje prednike, ki so ležali pokopani pri farni cerkvi na gričku. Jopica stric Janez ni imel. Dejal je, da zadostuje poletni arajsa, posimi pa kožuh, da je zavarovan proti vremenskimi spremembam. In kadar so ga po redni sosedje vprašali, zakaj ne kupi jopice, je stric Janez na kratko odgovoril, da jopice nosijo le gladi in potrpatni ljudje, ki ne razumejo, s kakšnim trudom se služijo denar.

Po poklicu je bil Janez čevljar. Rokodelstva se je izučil pri nekem oddaljenem sorodniku v Bovški dolini, ko je prišel domov od vojakov. Prvazaprav se stric Janez ni nikdar izučil čevljarstva, ampak se ga še vedno učil. Pri svojem sorodniku je bil le leto dni. Pomagal je delati na polju, in kadar ni bilo dela na polju, je pomagal krpiti stare čevlje. Ko je nekega dne prišel nov podplat na stare škornje in ga je njegov sorodnik pohvalil, da je izvršil lično delo, je Janez sklenil, da je zanj učenja konče in da se vrne domov v rodno vas in začne na svoje.

Tako je stric Janez postal "mojster". Nastanil se je v stari leseni hišici, okoli katere se je razprostiral majhen vrt, koncem vrta pa pol joha gozda. Tu so živeli njegovi predniki, ki so delali za dušno pri bogatih kmetih ali pa v graščinskih šumah. Kadar so bili brez dela, so lasili po hosti, nabirali smolo in gohe in prodajali v bližnje mesto. Mati je umrla, ko je silnil pri vojakih, oče pa ni poznal, kajti pobralo so ga osepnice, ko je sploščil komaj drugo leto.

Stric Janez je bil torej sam. V zakajeni sobi pri malem oknu je sedel po cele dneve na trinožniku, krpil čevlje, žvižgal, včas pa pel. Čevljarska obrt mu ni dajala toliko zaslužka, da najame deklo za kuhanje in smajenje hiše. Opravljal je poleg svojega rokodelstva tudi vsa hišna dela. Kadar so mu kmetje nanosili velike čevlje, da so ležali križem po sobi, in ga priganjali k delu, je stric Janez občutil, da mu kuha požre precej časa, ki ga lahko porabi za krpanje čevljev. Ugibal je, kako si prihrani čas pri kuhi. Pri takem ugibanju je prišel do zaključka, da najbolje hrani s časom, če skuha fižol za več dni. Svoj zaslužek je podpiral s takimi razlogi: Fižol je tečna jed, skuhaš ga lahko hkratu največji lonec, nauji ni treba paziti, čeprav kipi, in če ga postaviš na hladno prostor, ga lahko skuhaš kar za tri dni. Tako se je stric Janez odločil za fižol.

Vaški paglavci so kmalu izvohal, zakaj se stric Janez malo udele v kuhinji in se ne gane po cele dneve s trinožnika pri oknu. Dišalo je včas po plesnobi, kadar so prišli po čevlje. In neki poročnik je ob taki priliki stikal po sobi, ko je stric Janez z zadnjimi šivi pritrjeval krpo na odevnih škornjih. Lstaknil je, da prihaja plesnivi duh iz lonec, ki je

stal v kotu za vratni. Pogledal je vanj in videl je sivkasto mreno, ki se je razprostirala sredi lonec. Segel je vanj in prinesel iz njega pest plesnivega fižola. Tajnost je bila odkrita, zakaj v sobi diši po plesnobi. S tem odkritjem je šel tudi mir iz stricove hiše. Kadar je dišalo po plesnobi, se je zbrala tolpa vaških paglavcev pred Janezovo hišo in kričala na vse grlo: "Hej, stric nesite fižol vendar v mesto v brivnice, da ga obrijejo. kosmatega fižola vendar ne boste jedli."

Taki vzkliki so razburili seveda Janeza, da je zažugal paglavcem in segel po "knefri". Ali mala tolpa se je takoj razpršila na vse strani, da se je minuto kasneje zopet zbrala pred njegovim oknom in ga nadlegovala s vzkliki. Nekega dne se je Janez tako razburil, da je segel po steklenici, v kateri je bil petrolej in ga zlit na fižol v skledi. Zasmrdelo je po sobi, stric Janez se je pa tako raztogotil, da je zagrabil skledo s fižolom in jo treščil med paglavce s tako silo, ki so se pričeli po kratkem begu zbirati pred njegovim oknom, da so prestrašeni bežali domov.

Janez se je izločilen nasel na trinožnik in podpal glavo z rokami. Zunaj na ognjišču je pa kipe fižol, ki ga je Janez kuhail za prihajajoči teden. Zadišalo je po kuhinji, kakor da se palijo stare čunje, in smrad je prišel leati v sobo. Janez ga ni občutil, sedel je na trinožniku, široki dlani stano pokrivali obraz, njegovi možgani so pa kovali načrte, kake se maščuje nad poročnimi paglavci, ki so ga pripravili ob oboč. Tako je bil zatopljen v svoje misli, da ni silnil, da je vstopila Klančarjeva Jera, stara deklica, ki je služila pri županu in je prišla po njegove škornje.

"Kaj zopet prašiš, da smrdi, kot da imaš dihurja na razjugu," je hitela Jera, ko se je približala Janezu. "Oženi se, oženi, ti škornj. Še uši te bodo jedle, če boš še kaj dolgo časa sameval v tej hiši."

"Kaj si rekla?" je vprašal Janez in vzdignil počasi glavo. "Oženi se, oženi, ti škornj. spaka. No, glej, ga no, saj si bil vojak, kaj me gledaš tako čudno?" je nadaljevala Jera in se prijazno nasmešnila.

"Saj bi se rad, če bi me katera..."

"Ali, kaj boš avla", mu je segla Jera v besedo, če preden je Janez dokončal stavke. "vseke oči najdejo svojega likarja."

"Seveda, seveda," je pritrjeval Janez in gledal Jero, ki se mu je zdela danes bolj brhka kot ob nedeljah, ko je stala pod prižnico

in nepremično zrla v mladega kaplana, kateri je pridigal o nebeškem veselju, ki ga bodo uživali device po smrti.

"Kaj, seveda", se je oglašila Jera. "Kajne ti bi se že ženil, če bi deklica prišla k tebi in te prosila, da jo pelješ pred oltar, ti klada neotesana."

"No, jaz bi se že..."

"Kaj, jaz bi se že", je urno segla zopet Jera v besedo "ti dva grčava, ki sediš na svojem denarju, kot da boš vedno živeli."

"No, Jerica, prosim te ne segaj mi vendar v besedo", je prošeče govoril Janez in vstal s trinožnika.

"Govori, govori, kaj pa govoriš, kot če bi ti kdo drve vlekel iz nosa," je rekla Jera in pogledala Janeza smehljaje, da mu je zastala sapa in mu udarila rdečica v obraz kot dvajsetletnemu fantu, ki je prihrat ujel pogled svoje izvoljenke.

"No... jaz bi se že, če bi me ti vzela..." je jecljal Janez in pobesil oči v tla.

"Ti, mene?" je rekla Jera in stopila korak bliže. "Iz mene se no boš norčeval."

"Kdo se pa norčuje, da Jerica, daš mi reko in reči da boš moja," je rekel Janez in stopil k nji.

"Na, tukaj jo imaš, ali povem ti iz mene..."

"Ni se ne hudaj Jerka, nič, kar v farovž greva," je hitel Janez.

"A, če je tako, no pa pojdiva," je rekla Jera in se obrnila proti vratom. "Saj veš Janez, zmirom sem te rada imela, pa vojak si bil tudi, pa ti nisi maral..."

"Kaj boš govorila tiste čenče, moja žena postaneš, kot je amen v očenašu," in Janez je stopil iz sobe in se obrnil proti farovžu, ob njegovi strani je pa stopala Jera vselega obraza kot osemnajsetletno deklico, kateri je izvoljenec njenega srca pravkar razodel, da jo ljubi.

Papua.

Papua ozemlje je južni del otoka Nova Gvineja in pod politično upravo Anglije. Površina znaša okrog 72.000 kvadratnih milj.

V zadnjem času se je pričela jako razvijati industrija in trgovina v tem ozemlju in avstralska vlada opazuje vse to z nekako nevoljivostjo to male ozemlje. Kajti vlada v tem teritoriju se jako briga za procvit dežele in podpira v vseh ozirih domačine in jim daje raznovrstne koncesije in produkuje v vsakem oziru.

Predno se je ustanovila samo-

stojna vlada na tem ozemlju, je bila vsa industrija in trgovina in sploh vsa produkcija v tujih rokah in domačini so bili le najemniki ter hlapi tujih kapitalistov. Ko je pa britska vlada vpostavila avtonomno vlado, po istem načinu kot je avstralska ali kanadska, so se pričeli domačini zanimati za vse in sedaj je takorekoč vsa produkcija v rokah domačinov.

Največja produkcija v tej deželi je pridelovanje kokosovih orehov. Kajti posebno ugodna klima, katera vlada v tem delu Nove Gvineje, je posebno ugodna za rast kokosovih palm. Edina zapreka v sistematični gojitvi teh sadežev je ta, ker se domači še ne morejo navaditi pravičnega sadenja dreves. Toda kljub temu se kažejo vedno večji uspehi, kajti domačini so pričeli izpoznavati, da pravično sadenje mladik kokosove palme mnogo pripomore do večjega pridelka. Dosedaj je nad 250.000 dreves, katere so zasadili pred dvema letoma in katere dobro vpevajo. Nad 500.000 dreves je bilo pa zasajenih v zadnjih petih letih. Razumno, da se vsako leto poskuša precejšnje število dreves vseh različnih vrst. Iz tega se razvidi, da se je pričela zelo razvijati produkcija kokosovih orehov, kateri je edini važni pridelek v tej deželi. Ako je letina nekoliko slabejša, prebivalci ne porabijo teh sadežev za domačo uporabo, ampak vse pošljejo v inozemstva. Ako je pa letina nekoliko boljša, pa porabijo precejšnjo množino kot hrano.

Domači so se pričeli tudi zelo zanimati za druge sadeže in razne poljske pridelke. Posebno v veliki meri se zanimajo za razno vrstno sadje, ker je ugodna klima, in pričakuje se velik uspeh. Domačini se ne zanimajo samo za gospodarstvo, ampak tudi za javno upravo dežele. Ko je Anglija dobila to ozemlje, domačini niso imeli nobenega javnega urada v svojih rokah. Toda sedaj je pa skoro vsa javna uprava razven gubernija in višjih častnikov v rokah domačinov. Domačini so sploh jako dovezetni do vsega in se takoj privadijo vsemu. In ravno radi tega se je pričela dežela jako razvijati. Vsi so jako željni izobrazbe in civilna uprava gradi javne šole v vseh večjih krajih. Ustanavlja tudi tehniške in komercialne šole za domačine. Nekateri Evropejci se ne strinjajo s tem, toda domačini pa tudi hočejo imeti svoj glas tam, kjer se razpravlja o njih samih in njihovih deželi.

Edino zapreko še dela velika jezikovna razlika. Toda, domačini se hitro privadijo angleškemu jeziku. Jezik, katerega rabijo do-

mačini nekateri prištevajo mela-nezijskemu narečju. Vendar se pa razlikuje od pravega melanezijskega. To narečje je razširjeno po vsej Novi Gvineji. To narečje imenujejo nekateri jezikoslovci "papuansko narečje", ki se zelo razlikuje od pravega avstralskega narečja.

POMANJKANJE ZOBOZDRAVNIKOV V ZVEZNI ARMADI.

Washington, D. C. — Ker je bilo veliko število zobozdravnikov odpuščenih iz zvezne armade ob demobilizaciji, se občuti sedaj veliko pomanjkanje teh zdravnikov v vseh vojaških taboriščih. Kajti zdravstveni oddelki vojnega departamenta je sklenil, da še v nadalje posveča toliko pozornosti glede zdravih zob vojakov, je to vrnil prej. Prišel je namreč do zaključka, da je zdravje vojakov veliko odvisno od zdravega zobovja.

Po poročilu, katerega je izdal vojni departament je razvideti, da potrebujejo takoj petdeset zobozdravnikov, ki bi bili stalno nastavljeni v armadi. Izdal je apel na vse odpuščene častnike zobozdravniške, da naj se zopet priključijo za vojaško službo. Vsek zobozdravnik bo dobil takoj, ko bo nastavljen šaržo nadporočnika, in dobival plačo, kot je določena.

Naročniki Pozor!

Znamenje (December 30-19) pomeni, da vam naročnik na poteče na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da se vam lista ne vstavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, kar ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, pošljite nam dopisnico stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi družiteni tajniki in drugi zastopniki, pri njih lahko plačate naročnino. Naročnina za celo leto je \$4.00 in za pol leta pa \$2.00. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.40 in za celo leto \$2.80.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov: UPRAVNIŠTVO "PROSVETA", 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Hočete li napraviti denar? Hočete li postaviti si podlago za vašo bodočnost in zadovoljstvo!

NEWTON FALLS, OHIO je mesto kjer lahko naredite denar. NEWTON FALLS, OHIO je kraj kjer bi si morali ustvariti dobro podlago za vašo zadovoljno bodočnost.

Kupite eno stavbišče (loto) v Newton Falls, Ohio

NEWTON FALLS, OHIO je kraj zelo rapidno napreduje. Ima vse ugodnosti potrebne za razvoj in postanek velikega industrijskega mesta. Ima tri železnice: B. O., Penna., and New York Central. Poulično karo ki veže s Clevelandom, Akron, Warren, Niles, Girard in Youngstown. Tu je železovska šola in eno višjo šolo, tri cerkve in Narodno Banko. Newton Falls sam obsebi kakor tudi vsa okolica je v lepi ravnini.

Precejšno število večjih tovarnarjev je že kupilo prostor za nove tovarne v tem okraju. Tovarna Newton Steel Company in Naderite Rubber Company so že v gradnji in se pričakuje, da bodo pričele z obratom spomladi. Vi bi morali lastovati eno stavbišče (loto) tukaj v Newton Falls, Ohio. Cena stavbiščem je \$350.00 in več. Mi vam z največjim veseljem pošljemo našega zastopnika, ki vam poda vsa nadaljša pojasnila, ki bi jih želeli. Pišite še danes za pojasnila na sledeči naslov:

United States Realty & Security Co.

717-718-719-720-721 Berger Bldg.

Pittsburgh, Pa.